

zeruko **ARGIA**

1976-Iraila-26-XXVI garren urtea 705 zenbakia

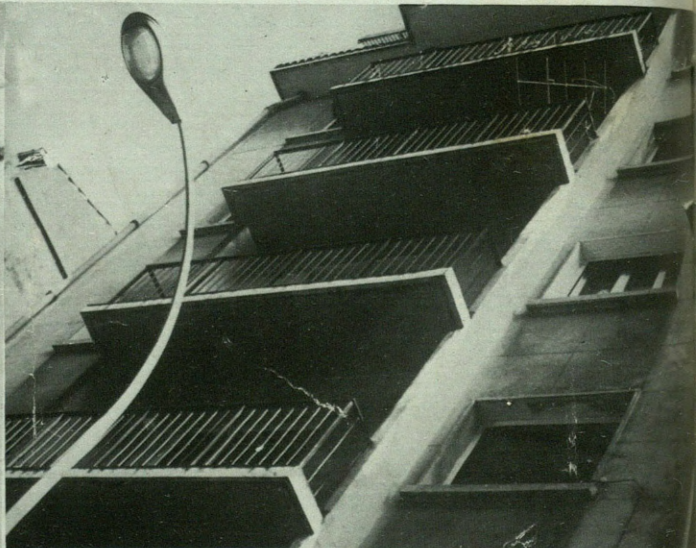
ELA-REN III BATZARREA

EZIN AHAZTU

ARGIA

BETI INTERESGARRIA

Hilaren 17an, Jose Ramón Martínez Antia “Montxo”ren hileta ondoan zauritu zuten mutil hau, Donostian, Egiako Virgen del Carmen kalean. 28garren zenbakia duen 4garren bizitzako A letra duen leihotik botatako lore-ontzi batek jo zuen buruan, “Club Vasco”ra soka bila zijoala. Toki horretan topo egin zuen manifestaziotik zertorren jendearekin. Egia osoak badaki bizitza horretan nor bizi ziren. Baina poliziak ez dakiela dirudi, ezer ez bait zaie gertatu.

Izen-deiturak

Kalea

Herria

Probintzia

ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Buruzagi:

M. Abiaga, D. Unanue, Elxabeto Garmendia.

Zuzendari:

Gerka Reizabal.

Zuzendaritza-ordetza:

Pilar Iparagirre, Mariano Ferrer.

Berri-emakume orokorrak:

L.A. Aranburu "Amatillo", Gema Lantieri, Mikel Bujanda, Herrialde, Estepan Adamele-eberrria.

Idazleak:

Akiza, Arostegi, Amunoz, Ansoa, I. Bujanda, Bakalkoa, Larrea, Leta, Lertxundi, Lizarralde, Karlos Santamaria, Martin Ugalde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi...

Herriak berri-emakumeak:

Odile Kruzeta (Elbar), L. Sanjaume (Markina), Axari (Idiazabal), Idiazabal (Deba), Altx. Trubia (Karrantza), Etxebarria (Herrera), Sistiaganeke Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Etxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katxuri (Durango), Barrenechea (Olarzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasa Denibane), Uribe (Hernani), Giro (Zaldibia), Mañesta (Errenteria), Metal-Iturr (Lezake), Azpiroz (Berastegi).

Marraskilaria:

Antton Olariaga.

Argazkiari:

Arturo Delgado, Llovet.

Fotofotoak:

Ernie S.L.

Jabea:

Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak.
Burlada, Kale Nagusia, 50-1.
Donostia, Okendo, 22.
Tel.: 41-95-95.

Moldiztegia eta idaztegia:

"Graficas Navas"
Camino de las Canteras, s/n.
Irulnea.
D.L.: 80-1988

Ezin ahaztu

Amets txar bat bezala gogoratzen zaigu. Oroitzeak hutsak hotzikara sartzen digu. Lurrikara batek bezala astindu eta larritu zuen Euskal Herria. Eginahalak jo eta ere, ezin salbatu izan genituen geure mutilak.

Bestalde frankismoak eta bere buruak, beren bizitzan izan zuten astinaldirik gogorrena jasan behar izan zuten: bata kolokan eta beste herio-bidean jarri zituen.

Politikoen jokoaren zurrumbiloa zela, pentsa zezakeen norbaitek. Politikoei xaxaturik jaiki zela herria, esan zuen zenbaitek. Baina, politikoei beren lanetan murgildurik ihardun duten bitartean, herriak gogoan izan ditu bere hilak. Egunik hutsegina gabe bisitatu eta apaindu ditu hilobiak. Santuak eta martiriak bailiran gogoratzen zaizkio.

Herriak senarik badu. Ez du gaiztaginik maite. Legeak gaiztotzat jo dituenak herriak ontzat hartu ditu. Herri osoa ezin deiteke oker egon. Legea bera da txarra edo, bestela, lege hori bete erazteko daukenak oso oker ari dira. Legeak gaitzetsitakoak herriak onartzen dituenen eta herriak gaitzetsitakoak legeak onartzen, zerbait grabea gertatzen da hor.

Ez da beste biderik: harri hori zanpatu eta txikitu ala lege hoiek aldatu. Harri bat zein legeren izenean desegin daiteke? Inork ba ahal du herri bat desegiteko legerik jartzeko eskubiderik? Inolaz ere ez. Legea aldatu egin behar da, beraz. Herriaren bizitzari, izaerari eta nahiei ondo lotzen zaizen legea bakarrik da zuzena.

Euskal Herriari, berriz, berari dagokion legea ukatu egiten zaio. Bere neurriak egindako legerik ez du. Eta neurriko legeen alde borrokan diharduena zigortu egiten da oraindik ere. Su-piztaile batzuk bakarrik ez dira hemen zentralismoaren eta frankismoaren aurka. Aurka ez dira politiko alderdi batzuk bakarrik. Herri osoa dago kontra. Aspaldidanik gainera.

Halere, ordea, herriarentzat kaltegarri diren legei eutsi nahi zaie. Euskal Herriari ez zaio bere politik nortasunik aitortu nahi. Ez zaio askatasunik eman nahi. Eta askatasun horren alde borrokatu direnentzat ez da amnistiarik eman nahi. Are gehiago, oraindik ere, gartzela eta atzerria ditu, arrastoan zuzen antzean ez dabilenak.

Herri oso bat ezin daiteke oker egon, ezin daiteke gaiztoa izan. Herriak martiritzat dituenak ezin daitezke gaiztagin! Aho batez eta betez berresaten dugu.

NON ZER

TXIKI ETA OTAEGIREN AZKEN ORDUAK, Herrialde	3-4-5-6
MAO, J. M. Odriozola, J. Sudupe	10-11
ELA, Iparragirre, Anatsan.	18-19
MINISTROA ETA ALKATEAK	20-21

Nekazariok elkartu bearrean

Euskal Herrian, nekazaritzaz hitzegiterakoan, kultura eta beste zenbait arlotan beserriari zor zaiona kontuan hartu beharra dugu. Ondo dakigu eta sentitzen ere, baserria izan dela euskaltasunaren gordeleku eta babesle. Gure aberria gaur egun, euskaldun eta herri baldin badugu (hein batean behintzat) nekazaritzaz bizi izan den baserri munduari zor zaio. Eta hori, beste kultura eta pentsakeren erasoei hesi eginez, gure nortasuna iraunerazten jakin duela-ko.

Baina alde hontatik begiratzaz horren baliotsu zaigun baserri-mundu hau, badoakigu. Guk nahi ala ez, suntsibidean da. Gaur eguneko gizarte-antolamenduko estrukturaren desberdintasunak itozten duelako. Nekazaritzari hainbeste xurgatu eta bere bizkarretik hazi diren beste gizarte-arloek berek zapaldu dute. Txantxangorriarena egin du gure nekazaritzak.

Eta ohartzen gara, nekazaritza berri baten sortera ekiteko garaia hel du zaigula. Gaurko gizartearen bere egitekoa ondo beteko duen nekazaritza berri bat eraiki beharra dugu. Nekazariok, geure bizibidea gainduaz, nekazaritza jator baten eragile eta gidari izatea lortu behar dugu. Bizibide on batera iritsiaz eta ez, ohi den bezala, lanak menderatuak eta zapalduak izanaz.

Eta hortarako, baldintza asko eta askatu ezinezkoak ditugu:

1.—Sorterazi behar dugun nekazaritzak, sektore ireki bat izan behar du. Gizona, bere zaletasunaz eta profesionaltasun libre baten bidez, gizamaila egoki batean jarri behar duen sektorea. Nekazariok, geure esku behar ditugu nekazaritzaren zuzendaritzaren giltzak, eta, gizarte sozialista osatu batean izan daitezkeen eztabaidak eta arazoak, beste arloetakoekin batera eta objektiboki erabaki beharko ditugu.

2.—Familia giroa eta lantegiaren izatea bereizten ikasi behar dugu. Egungo teknika eta antolakera ezinbesteko ditugunez, nagusitza, zuzendaritza eta lan-elkarguntza arazoak ondo aztertu beharra dugu.

3.—Lurraren jabetza arazoa zuzendu beharra dago. Gaur egungo espekulatzeko lotsagarria ebakitzeko, ezagutzen dugun jabetzakera, aldatu, mugatu edo desegin behar da. Lurra, gizonaren lanerako tresna bat izan behar da eta ez gizona lurraren jopu.

4.—Nekazaritzako dirutza, beste gizarte arloen onerako eragitzen da. Nahiz gazte irakatsiak gertatzen dituela, nahiz hirigintza asko bere bizkarretik egiten dela, bere antolaketa dirurik gabe dugu nekazaritza. Beraz, kreditoak, beste arloei bezala edo eta erraztasun gehiagokin eman edo itzuli behar zaizkio.

5.—Nekazariok, eskua izan behar dugu, edo gutxienez, geure eritzia ozenki agertzeko bidea, arazo hauei buruz:

—Nekazaritzari buruzko irakaskuntza egoki bat antolatzean.

—Salerosketa arazoan. Gauzei salneurriak ezartze kontuan.

—Nekazaritza-industrien moldatzean eta jokabideetan.

—Ekonomiarekiko planeatze orokor- roak egiterakoan.

—Seguru eta erretiroen arazoetan. Guzti hau lortzea, nahitaezkoa dugu. Baina hortarako, behar den lekuan indar egin behar da. Eta indar egiteko, elkartu beharra dugu. Beraz, nekazari bizkor eta arduratsu guztiok osatu dezakegun erakunde bat antola dezagun eta ez, bakoitza xagu-buru izaten jarrai.

Gizon bezala, nekazari bezala, aber- tzale bezala eta gizarte sozialtzale ba- ten erantzukide bezala, hortara behar- tuak gaude.

ARITZEN

ESTATUTOA

Zuzendari Jauna:

Beti bezala, pozez, irakurri dut zure aldizkari hau. Eta gaur poz aundiagoz, noski, ikusirik azkenean zabaldu du- zuen Lizarrako Estatutoa. Asko- rengan ikusi dut texto hau irakurtzeko gogoia, berez sarritan mintzaitzen bai da euskal aldizkarietan.

Gaurko alez askoren egarria aseko ze- nuen. Baina zergaitik ez dituzue publi- katzen beste ale batzutan beste Estatu- toen textoak? Nire ustez, eta aldizkari hau Euskal Herrirako kultura bide bat denez, askoren eztabaidak argituko ze- nituzkete, zeren sarritan ez da jakiten zein ezberdintasunean datzan batetik besterako diferentzia.

Eskerrik beroenak emanaz, agurtzen zaituzte zuon irakurle:

J. L. BILBO

OHARRA: 36-ko estatutoa ere argitara- zeko asmoa badugu. Baina 31-koa argita- ra eman dugu lehenik. Hori bait da he- rriak bere garaian onartu zuena. Eta kon- ponbide batetik abiatzekotan hortik abiatu- ko ginateke. Egokiera dugunean argitara emango dugu bestea.

Zorionak

Neure adiskide maiteak:

Ezer esaten hasi baino lehenago ZO-

RIONAK eman behar dizkizuet, zerga- tik? hori oso erreza da esatea; zuek eramaten ari zareten «Zeruko-Argia» errebista horren bidea, nere ustez oso ongi dagola iruritzen zat; bai aberzale- tasunaren alde; bai Euzkadiko kultura- ren alde eta baita ere egitazko infor- mazioaren aldetik.

HORREGATIK pentsatu det ni ere «Zeruko Argia»ren suskritore egitea; orain arte errebista guztik leitu dituen lagun batek utzi dizkit, eta zuen erre- bista horri laguntzeko bide ona ez da nik orain arte eraman detena.

J. A. ORDIZIA

Zeruko Argia ta Santos

Zinkunegi januari

Behin eta berriro irakurriagatik, ezin si- nistu, argitaldua izan den Santos Zinku- negi delakoaren antzeko zerbaitentzat to- kia zendutenik. Idazpurua bera ere, ez da- kit berea ala zuena den. Baina, 703gn alean ikus daiteke, P.N.V. DANTZAN.

Dantzan?... Santos Zinkunegi baino txis- tulari oberik beharko dela uste dut, zere- gin orretarako.

Eguzkiaren argia ukatzea baita, Aberria nabari ta eskaini zigun Sabin Irakaslearen

Aberriaren izena ta ikurrina bera ere, berak sortutako Eusko Alderdiaren emai- jarraitzaileei, ABERTZALETASUNA ukatzea. tzak baitira.

Oraindik ere zeharo amaitu gabea den matxinada gogorra sortu zenean ere, gi- zonki jokatu zuten, LOTSAGABETZAT jo- tzen dituzun alderdikideak. Oek ditezke- na baita, ain zuzen, Alderdia.

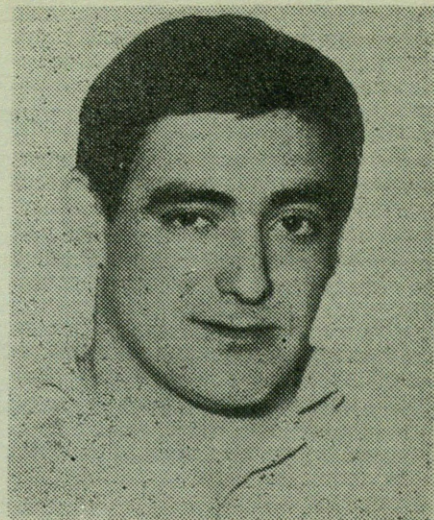
Ta inork ez bezala gainezka dirudian abertzaletasunak ematen ote dizu, anaiak iraindu ta galdezka ekiteko eskubidea?

Zu baino txistulari ohea izan behar, noski, dantzan ipintzeko. Nire ardurapeko «Itxarkundia»n bere bizia opaldu zuen anai Alejandro eskaintzen dizut eredu. Bere trebetasuna erakutsiaz Europaratu zedila eskatzen zioten, ta arriskutik urruti, Euro- pa zehar lasai zitekean. Alaz ere, men- dian jarraitu zuen etsajeri aur.e emanez, tiro batez lurrera jauzi zen bitartean.

Uraxe bezalakoak, zenbat?... Oraindik ere bizi gera, aren kideak, ta oinordekoak gurekin ditugu. Akatsak eta okerrak geni- tzakean, baina abertzaletasuna gurekin du- gularik, ez dugu zertaz lotsatu.

Ez ote zera zu, idatzi duzunaz ko?...
LIZASO'tar FELIP

OTAEGIREN AMA MINTZO

Nuarbe, 80 bizilaguneko herrixka, ezaguna egin da munduan. Egunik hutsagin gabe bada norbait Nuarbeko hilerrian. Santutegia baillitza ditu bisitariak Otaegiren hilobiak. «Elurra ari baldin badu ere norbait beti etortzen da» esan digu Mariak, Otaegiren amak.

Berebilentzat ere bidea egina dago. 12 urte inguruko mutiko batzuk ari ziren hilobi ondo apaintzen, igandera. Azkoitiarrak ziren. «Geuron artean dirua bildu eta meza bat atera behar diogu egun horretan» esan diote Mariari. Anjelen hilobiari ez zaio ez lorerik ez ikurriarik falta.

Anjel Otaegi Etxeberría 1942garrenko Urtarrilaren 13an jaio zen. «Nik ez nuen hildakoan ikusi. Ez ikusi hobe

nuela, esan zidaten etxeak. Ikusita koek esan zidatenez burualde guztia txikitua omen zeukan. Ai, Anjelen begi eder haiek» intziri egin zuen Mariak semearen heriotza gogoratzerakoan.

«Juezaren ordezkioak ez zuen inori erakusterik nahi. Gazteak oso gogor jarri zirelako utzi zuen ikusten».

Mariak ez du gehiegi hitzegin nahi. «Ez ahal zaigu ezer gertatuko gauza hauek esateagatik?». Ez, noski, erantzun diot.

«Orain dela berrogei urte ere berdin ginen. Amaia bati heriotz epaia eman zioten. Hura salbatu genuen. Handik berrogei urtetara ez dut neure semea salbatzerik izan.

«Oraintxe gertatuko balitz bezala gogoratzen zait. Irailaren 26an, gaueko 9etan, sarjentoa etorri zen: **semea ikusi nahi baldin baduzu Burgosera joan beharko duzu**. Gaueko 11,30an atera ginen Nuartetik, hiru berebiletan 11 lagun. Hirurak hamar gutxiago heldu ginen. Nerekin joan zirenak handik kilometro eta erdira uxatu zituzten. Erretoeari ere ez zioten ikusten utzi. Ni arrastaka sartu ninduten, ez bait nintzen gauza zutik egoteko. Negarrez zotinka, «**zergatik hil behar du te nere semea, Posadas ez zuen honek hil; ez ahal da nere semearen bizia salbatuko duen gizonik**», deihadar egiten nuen. Hiru izarreko gizon bat inguratu zitzaidan. «**Va a llevar el cadáver de su hijo? Desde luego que no lo dejaré en Burgos. Pues tendrá que pagar la funeraria**».

«Emakume batek dena miatu ninduen: Belarriak, kolkoa, oinetakoak... Aldamenerako gelan zegoen semea. Dozenerdi bat zaintzaile zeuzkan ondoan. **Para tí no ha habido clemencia. Ya lo sé, ama, yo no he matado a nadie. Muero por el Pueblo Vasco. Sigue mi camino**». Ez genuen euskaraz hitzegiterik izan. Behin ere ez ziguten euskaraz hitzegiten uzten gartzelan ere.

«Hitz hauek bakarrik esan zizkidan belarri ondora, isilik: **neri entierro zibila egin, ama, hauek joaten diren elizan ez dut elizkizunik nahi**. Nuarten erretoe izandako Luis M.ª Landa edo bestela Iñaki Larrañaga, oraingo erretoea, eskatu zituen aitortzeko. Baina ukatu egin zioten aitortzea.

«Agur, ama, Agur ama, agur ama, izan ziren bere azkeneko hitzak.

Semearen azken hitzak errepikatzerakoan Maria negarrez hasi da. Eta guri ere malkoak azaldu zaizkigu begietara. Isilik geratu gara une batean. Seme bakarra hil zioten ama alarguntsa.

ren aurrean ez dugu hitzik izan. Inoiz sinetsi ahal zenuen hilko zutenik? gal-detu diogu, nolabait berriro hizketan has dadin.

«24ean ikusi nuen azkeneko aldiz. Ez nuen asko uste honelakorik gerta zitekeenik. Baina 26an semea ikustera joan nahi ahal nuen sarjentoak abisua ekarri zidanean erabat etsi nuen. Ordurako hila izango zela pentsatu nuen, gainera. Ez nuen bizirik ikusterik espero.

«Orduerditxo bat egon nintzen semearekin. Ezin nuen gehiago. Hura sendo eta irmo zegoen, baina ni ez, zeharo joa nengoen. Nere ahizpa geratu zen Burgosen. Goizeko 8,50 hil omen zuten. 6 bala sartu omen zizkioten buruan eta bat besoa.

—Nuarbeko jendearentzat gauza gogorra izango zen hura?, esan diogu gure elkarrizketa entzuten ari den erre-toreari.

—«Irratia eskuan zuela egon zen gau guztian jendea. Plaza bete jende osoan. Hil zutela jakin zenean gorputzaren zai jarri zen jendea. Arratsaldeko 4etan iritsi ziren lehenengo gordazibilak. 6rak aldean autobuska etorri zen. 9,50etan gorputza zainduz zetozenak heldu ziren. Ez zuten Burgostik zuzenean ekarri, Logroño eta Iruñea aldetik barrena ekarri zuten. Izebari funerarian etortzeko baimena juezak eman baldin bazion ere, azkenean hori ere galerazi egin zioten.

—Horrenbeste tristuren artean **po-zik** ere izango zenuen, Maria?

—Seme bat galdu dut, baina Euskal Herriko gazte guztiek amatzat naukate. Bat galdu eta asko irabazi. Poz ikaragarria da hori neretzat. **Ama**, esaten didate bisita etortzen diren gazte guztiek. Baina nik etxean hura falta. Poz artean kenduko ez zaidan pena dut.

«50.000 pezta kendu zizkidan funerariak. Nuarben 30 mila bildu zituzten gastutarako. Handik astebetara 50 mila pezta eman zizkidan erretoreak ezezagun baten partetik. Nuarbeko herriari, gizon eskuzabal ezezagun eta hainbeste bihotz oneko jenderi eskerrak eman beharrean aurkitzen naiz.

—Legetatik «heriotz zigorra» kentzea zure esku balego, kenduko ahal zenuke?

—Bai, horixe! Berehalaxe. Gaiztaginik haundiena ere ez daiteke hil. Horretarako eskubiderik ez dago. Nere semeak, berriz, ez zuen inor hil. Hori bidegabekeria bat da.

—Hilaren 26an urtemugako elizkizuna, nola nahi zenuke?

—Jende asko etortzea nahiko nuke. Baina ez dadila ezer gerta. Bakean pasada dadila, behintzat.

Lekuko bat kontari

GAU ILUNA - GAU BELTZA

Gaueko bederatzia ziren. Nuarbe bakean zegoen. Baina laster galdu zuen bake hura. Azpeitiko zibiletako sarjentoa etorri zen, bi gizon behar zituela esanaz. Testigutzarako nahi zituen: Mariari berri emateko; zorigaiztoko berria. Anjel kapilari zegoela eta hurrengo goizean hil egingo zutela. Hori xe eta honelaxe. Ai zer negarrak, istiluak, zotinak, nahigabeak, esanak! Hura gaua! Gau iluna eta latza. Laster zabaldu zen berria Urrestillan, Azpeitian eta ingurumari guztian.

Hamaikak eta hogei ziren hiru bere-bil atera zirenean, laugarrena hamabietan irten zen, Burgos bidean isiltasun osoan, irratiek ziotena entzunaz. Indultoa zen zai. Bagenuen itxaropena. Laster itzali zen itxaropena.

Hirurak hamar gutxi eta Burgosko gartzela aurrean ginen. Atera ginen eta agertu genien nor ginen. Ama, izeba, bi apaiz eta lagunak. Baina amari bakarrik utzi zioten sartzen. Bi apaizei, berriz, haxe esan zieten: «Ya tiene un sacerdote continuamente con él. Y caso de que no quiera con él, tiene otro suplente». Baina bere herriko erretoreari eta lehengo urtean zegoenari ez zien utzi. Gertatzen zenaren berri amak esan zionean, Anjelek ezin zuen ulertu arrazoigabekeria hura.

Hiru t'erdia ziren, Maria gu ginen tokira etorri zenean. Gu kilometro t'erdia bidali gintuzten. Semearengana sartu zenean, zutik ezin egonik sartu baldin bazen ere, semeak emandako indarrez bizkorturik atera zen. Nola-ko ama halako semea! Bata haundia, bestea ez txikiagoa. Gogor eta lasai zegoen gure Anjel. Euzkadi eta euskaldunentzat bere odola emateko prest.

Zoritzarrezko leku hartatik irten eta Villafriasa joan ginen. Baina bi apaizak berriro gartzelara joan ziren. Kapillaua eskatu zuten, beronen bidez bietakoren bat Anjelengana sartzeko. Hamar minutu barru erantzun hau eman zitzaion: «El cape:án no puede venir porque está con Angel; vengan ustedes más tarde hacia las cinco».

Goizeko laurak ziren. Madrileko periodista bat etorri zen, baina ez zioten sartzen utzi. Bostetan apaizak berriro gartzelara sartu nahiaz, baina ordurako kontrola jarria zegoen. Ez zien utzi. Gogor egin eta gero eman zien baimena. Gartzelara urreratu zirenean berebiletik ateratzen ere ez zieten utzi. Sarjentoa hurbildu zitzaion: «Han llamado de arriba diciendo que no puede ser. Lo siento de verdad».

Zibilak Nuarbera etorri zirenean, arratsaldeko laurak ziren. Jende talde haundia zegoen. Kapitanak apaizari deitu eta elkarria sarrera gogor samarra egin zioten. Jende gehiegi omen zegoen, berebil asko, gertuegi eta abar. Ikusi, entzun eta ulertu nahi ez dutenekin zenbat komeria ibili behar den! Kanpo Santura joaten ez zuten uzten. Amari eta senide batzuei bakarrik. Han egon zen ama gaixoa arratsaldeko lau-

retatik gaueko hamarrak arte, bere semearen gorputzaren zai.

Seiretan beste berebil bat heldu zen Burgostik zetorren. Beste berri bat zekarren: Anjelen gorputza ehorzteko 50.000 pezta behar zirela. Larunbata zen. Nondik atera diru mordo hura dena ordu haietan? Bihotz oneko gizonak nonahi eta beti badira, ordea. Txeke bat eman zuen izenpetuta. Behar dena ipini eta eman.

Sei t'erdia inguruan autobus haundia. Zein ote dira? Zibilak, lehengoak gutxiegi eta! Denen artean larogei inguruko taldea osatzen zuten. Toki jakinetan jarri ziren. Beste berebil bat zetorren Burgostik. Etorri al dira? Non dira? Gure aurretik abiatu dira. Semaforo batean galdu ditugu. Nora joan dira? galdetzen zuten.

Bederatzi t'erdian iritsi zen gure Anjelen gorputza. Baina jueza etorri arte ezin lurperatu. Bila joan eta hamarrak aldean azaldu zen. Eztabaida gogorra juezairen eta gazteen artean. Barruan zer eta nor zegoen ikusteko zerraldoa ireki egin behar zela ziotsaten. Azkenean amore eman zuen, baina goian (kanposantua goian bait dago Nuarben) eta bi lagunak bakarrik ikustekotan.

Herriko gazteek jaso zuten laguna ren gorputza. Ireki zuten zerraldoa, baina zer ikusteko? Sei balaz jositako aurpegia.

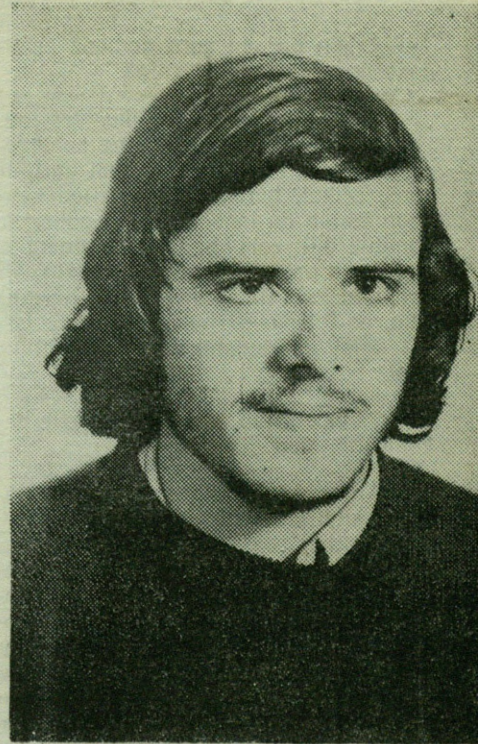
Han utzi genuen gure Anjel. Gau hura bakarrik igaro zuen.

Gau iluna, gau gogorra, gau latza. Bihar arte Anjel. Egutero esaten diogu, geroztik, bihar arte. Bera ikusten, otoitz egiten, bihar arte esaten egutero bait ditu, han, lagunak.

Bihar arte, Anjel.

TXIKIREN AMA MINTZO

Nuarbetik Zarautza jo dugu. Beste alarguntsa batekin hitzegin behar genuen hemen, Maria Antonia Manotasekin, hain zuzen ere. Yon Paredes, «Txikiren»ren, amarekin, alegia. Mikel, Diego, Guadalupe, Isabel, Kepa eta Fernando seme-alabekin bizi da.

«Ez daukat egun bat ere etxetik ateratzerik, egunero badatorkit norbait. Euskal Herri guztitik agertzen zait jendea».

Txikiren amak ez daki euskararik. Orain dela 13 urte etorri zen Zalamea de la Serena-tik Zarautza familia hau. Azkeneko biak bakarrik jaio ziren hemen. Baina Zarautz eta Euskal Herria ez dauzka saltzeko.

«Orain dela 13 urte heldu ginen Zarautza sosik gabe. Etxe hau hartu genuenean 1.500 pezta besterik ez genituen. Ate guztiak zabalik aurkitu izan dituku Zarautzen. Euskaldunak ezin eta hobeak dira, ona besterik ez digute egin.

«Txiki, berriz, beti euskaldunen artean ibiltzen zen. Euskaldunak zituen lagunik haundienak. Nik txikitako ohi-turari jarraiki **Juan** hotsegiten nion askotan. Neri **Jon** esan, erantzuten zidan aldiero».

Ama hizketan ari zela Diego sartu zen tartean, 18 urteko semea. «Kanpotik etorri garenok badakigu zer egin behar dugun: hemengo egin ala bestela etorri ginen lekura joan», esan diu zorrotz.

—Noiz egon zinen azkenekoz zeure semearekin? galdetu diogu Maria Antonia, Txikiren amari.

—Irailaren 19an. Bost minutu egon nintzen hauzia bukatu zenean. Neure ondo-ondoan neukan sasi-hauzi hura egiten ari zitzaizkion bitartean eta ez nuen ikusi ere egiten. Halako batean bere arrebak **Jon** hotsegin zion. Jirata keinu egin zigun begiz, ikusi gintuela adierazteko.

Hura ez zen legezko hauzia. Halakorik ez zaio inori egiten. Barzelonako lapurreta eta han hil zen ordena-zaintzailearen heriotza egozten zizkieten. Jon ez zen Barzelonan egun hartan.

—Zer moduzko semea zen etxean?

—Hura zen mutila hura! Dena maitasun, dena bihotz. Inoiz ez zidan zakarkeria bat era egin. Hil egin behar da halako mutila!

Bi begiak gorritu zaizkio Maria Antoniari hitz hoiek ezpainetatik hasperanka jaulki zaizkionean. Eta bi malko haundi txukatu behar izan ditu.

—Legetatik «heriotz-zigorra» kentzea zure esku balego kenduko ahal zenuke?

—Bi aldiz pentsatu gabe. Ama baten semea eta seme baten amari ez zaio honelakorik egiten. Gaiztagin haundi beldurgarria dela jakinik ere ez da hil behar. Hori azkenekoa da. Estuasun batean, tiroteo batean, norbait hiltzea ez da harritzekoa. Baina honela, hotz-hotzean, hil egin behar da gizona!

Lehenik hauzi zuzen batean erabaki behar dira gauzak.

—Hilko zutenik sinetsi ahal zenuen inoiz?

—Sekulan ez nuen itxaropenik galdu. Hil zutenean harri eta zur geratu nintzen.

AMNISTIARIK EZ

Eneko Montalbo Manuel Bujanda eta Karmen Antiarentza

Amnistia bati bakarrari ukatu balitzaio bezala mintzo dira egunkariak. Gobernazioko ministroak Donostia aldetik ibili denean, Emilio Rodríguez Roman-ekin egin dira Montalvo-ren aita eta Zarauzko alkatea, Enekoren askatasuna eskatuz. Eta egunkariak kaso hori bakarrik bailintzen hitzegin dute.

1975. irailaren 19an Madrilen hil zuten Jose Ramon Martinez Antia, «Montxo»-ren amari ere ez diote eman. Sei hilabete inguru daramatza Yeserias espetxean Karmen Antiak, «Montxo»-ren amak. Segoviakoek ihesegin eta laster sartu zuten.

Hilaren hamarrean berriz, lehendabiziko ukoak gertatu dira amnistiari buruz Tribunal de Orden Público delakoaren aldetik. Uko hori dela-eta, Eneko Montalvo Aizpuru zarauztarrak, eta Jose Manuel Bujanda Arizmendi donostiarrak, biak etarrak, giltzapean jarraitu beharko dute oraingo, Carabanchelen.

Amnistia lege horren lehenengo arauak dio, amnistia emango zaiela beste kristauen bizitza arriskuan jarri edo besteen bizitzari kalte egin ez die-nei.

Esandako bi mutil horien delitoea, legearen arauaz, «deposito de armas» edukitzea izan zen. Ez zuten inor hil, ez zuten inoren bizia arriskuan jarri, ez zioten inori bere osasunean kalterik egin. Uste izatekoa zen beraz, amnistia zuzen-zuzen zegokiela. Zentzu berean hartu zuten gauza, horientan trebe direnek abuztuaren 21ean argitara emandako Supremoko agiri edo zirkularra ere.

Enekok hamairu urte boteak zituen, lau «elkartasunagatik» eta bederatzi harmengatik. Jose Manuelek, bost urte «Elkartasunagatik» eta hamabi harmengatik.

Bitartean, edozeinek ikusteko aukera izan duenez, astekarietan ikusi ahal izan ditugu atera berrien lerroakadak, beroien artean «terrorismo» eta «deposito de armas»-engatik zigortuak izan zirenez batzuenak.

Ukapen hori, lehen esan bezala, irailaren hamarrean firmatu zen. Gauza ohargarria, hilaren zortzian, asteazken gauean, Jesus Maria Zabala hil zen Ondarrabian mundu guztiak dakien bezala. Itxurak direnez, Ondarrabiako gertaerek zer-ikusia izan dezakete Amnistiaren uko hortaz, izan ere, Madrilen norbaitek esan zuen bezala, «Euskal Herrian sasi suemale gehiegi dabil libre».

Nonbait, merezigabeko zigor bat konpontzeko beste bidegabekeria erasten zaio, demokrazi berriaren ezaugarri bezala.

Harrigarriena zera gertatzen da. Fiskal iaunak bere iritzia emana zuela esandako bi horien amnistiaren alde. Eta halare, gero, Tribunal de Orden Público numero 2 horren lehendakari den Jose Francisco Mateo Cánoves jaunak ezetza firmatu zuen, fiskalaren irizpidearen kontra.

—Bene-benetan uste dugu, hori ez zela Errege jaunaren asmoa amnistia legea eman zenean. Orobat pentsatzen dugu gauzak ez direla horrela zuzentzen, ez gorrotoak itzaltzen, ez Euzkadi bakeratzen, ez Monarkia sendotzen.

Hortarako bide argi eta garbiagoak hautatu beharko dira noski.

Karmen Antia bere semearen hilobiaren ondoan, eta orain Yeseriasko espetxean.

Aurten, irailaren 18an bete da urtea Montxo Martinez Antia hil zutela. Etxe-ko eta adiskide franko bildu zen kenposantuan, euskal iraultzailearen hilobiaren ondora, hartaz oroitzu eta errespontso bat atereaz.

Bezperan, meza bat atera zen frantziskotarren elizan, haren arimaren alde. Jendea gogotik bildu zen, dena kantu eta bertso. Bertsoak Montxoren eta Euskal Herriaren alde hil diren guztien oroitzapenetan kantatu ziren.

Hileta buka ondoan, jendea oihuka hasi zen «Karmen Antia kalera» bizi-bizi esaten zuelarik. Karmen Antia Montxo Antiaren ama da. Emakume bizkor hau Yeserias gartzelan dago, Segoviako gartzelatik ihesegin zutenei nolabait ere lagundu omen ziela eta.

Mikel Gardokiz ere oroitu zen bizi-ongi jendea. Haren hilobiaren gainean lore politik ezarri zuen hara bildu zen jende osteak. Mutil hau, 1975. apirilaren 23an garbitu zuten; Astigarragan.

Basauriko batzarrean

gertatutakoak

Joan zen asteen, Ondarrabiako gertaera basa zela medio, aspaldian egin ez den bezalako huelga orokorra egin zen Bilbo inguruan. Asteleheneko, astearteko eta asteazkeneko huelga orokorrak hiru koordinatzailek antolatutakoak izan dira: Sestao aldekoak, Erandio aldekoak eta Basauri ingurukoak, hain zuzen ere.

Basauri inguruko lantegi guztiek eta bakoitzak huelga egitea erabaki zuten. Baita kalean, herriaren aurrean, erabaki gogor azaltzea ere. Astelehenean eta asteartean Basauriko kalean gertatutakoak ez ziren bat ere gozoak izan. Poliziak gogor eraso zion manifestazioko jendeari. Jendea ere, ordea, ez zen beldurtu. Kaleak ixten zituen poliziaek pasa ez zitezen. Polizia hesitua geratu zen une batean, bi aldetatik kalea itxi zitzaionelako. Kobrezko eta gomazko balak bukatu arte tira zuen. Azkenean harrika hasi behar izan zuen. Azkenean harrika hasi behar izan zuen. Jende asko zauritu zen. Zorionean ez zen hildakorik gertatu.

Asteazkenean, lantegi guztietako langileek Batzarre Nagusia Basauriko piszinetan. Mahailan exeri zen koordinatzaileak zuzendu zuen batzarrea. Gobernadorearen baimenaz egiten zenez gero hark jarritako hildoa egin behar zela esan zuen.

Bilbo inguruko lantegietako berri eman zen lehenik. Asteartean egin zen Bilbo inguruko lantegietako ordezkarien koordinaketa bilera. Lantegietako zuzendaritzari Gobernadoreari gogor egiteko eskabidea zuzendu zitzaion, koordinatzaile honen ordezkariak har zitzen.

Baita hartzea lortu ere. Eta harrigarria langileek jartzen dizkiote Gobernadoreari baldintzak. Lehen aldiz gertatzen da hori. Ostegunean lanean hasteko, detentatuak askatzea eta asteazkenean Batzarreak egiteko baimena eskatzen zen. Koordinadorek egindako agiria ere irakurri zen.

Bukaeran, hurrengo egunean lanean hasteko eta handik, zintzo, manifestaziorik egin gabe, teratzeko eskatu zitzaion hain bildutakoek.

Orduan, batek hitza eskatu zuen. Baina mahaikoek ukatu egin zioten. Jendea oihuka hasi zen, hizketan uzteko esanaz. Antolatzaileak, ordea, ez zeuden horretarako. Mikroa moztu zioten. Zer jendellaje ote zen hura! «Si sois separatistas aquí no entraréis», «esta es una asamblea de obreros para defender solamente intereses obreros, aquí hay sevillanos de Valladolid y de todo, por tanto la unidad obrera no admite vasquesmos ni nacionalismos», erantzun zuten.

Mikrorik abe hitzegin behar izan zuen. «Eusko gudariak» kantatu zen eta «Españolistas kanpora» oihu egin. Ikurriña aurrean zutela manifestaziori hasera eman zitzaion. Jenderik gehiena ikurriñaren atzetik joan zen.

Euskal ideologi baten aurka ezkerrekoak eta eskuinekoak elkartu ziren. Adierazaria benetan jakabide hau!

«Unión nacional»aren mitea inperialismoan oinarritzen zen lehen. Orain berriz klase batasunean.

Iruñeko gertaerak

eBrriro ere gazte baten odol isurketa izan da aste beteko protagonista, bai jendearen ahotan, eta batez ere beraren ekintzetan.

Igandean, hilak 12, Nafarroan diharduten talde politiko eta sindikalen xordezkariak, Jesus Mari Zabalaren sendia bisitatzea joan ziren Irunera. Handik Hondarrabiara, lore sorta batzu paratzeko hilda erori zen tokian. Euskarazko eta gaztelaniazko inskripzioa ere erantsi zioten hilobiari. Horrela zioen: «Jesus Mari, zure heriotza Euskadi aske baterako bizia izanen da. Nafarroako langileok, zure oroitzaz, langile klase elkartu eta Herri zuzen eta libre baten alde burrukatzen jaraituko dugu». Hauetxek dira bidaia egin zuten taldeak: K.A.S., M.C., O.R.T., P.C., L.C.R., L.C., Nafarroako Asambleia Popular, P.C.U., E.K.A., P.T.E., CC. OO., L.A.B. eta U.S.O.

Astelehenean izandu ziren elizkizunak Katedralean. Bertara Jesus Mari-ren aita eta hiru senide heldu ziren; Setien eta Argaya ren homilia irakurri zuen apaizak, eta meza bukatu ondoren, Langileen Kontseiluko presidenteak hitzegin zuen, Nafar langileen izenean doluminal eskainiz; katedraletik Aiuntamendura joatea proposatu zuen eskari bat egiteko.

Aiuntamenduko plaza leporaino zegoen betea. Han ikurriña, bandera gorriak eta pankartak agertu ondoren, Iruñi buruzagi politiko ezagun batzu mintzatu ziren; alkate eta zinegotziei esakatu zitzaion bil zitezela lehenbailehen, Hondarrabiako gertakizuna tratatzeko, egia argi dadin inbestigazio bat asijitu behar zela, errepresio indarren jomoldea deitoratuaz eta Gipuzkoako gobernadorearen dimisioa eskatuaz.

Alkateak hitzegin zuen gero, eta asteazkenearako bilduko zirela agindu zuen. Erizek «viva la libertad» ohiukatu ondoren jendea manifestazioan igo zen erdi aldera. Jakina, arloketan eta iheska, tiroen aurretik, amaitu zen festa.

Esan bezala astea-kenean bildu zen Aintamenduko Plenoa, altabozen bidez plazara zabaldutako bertoko interbentzioak. Arazo larri batek bildu zituela adierazi ondoren, eta Aiuntamenduak egunaren argitan pokatzeko erabakiari jarraituz zihardutela oroitzuz, banan-bana Caballero, Velasco, Pérez Balda, eta beste zinegotziek egin zuten hitz.

Ordu erdi eskas bat iraun zuen Planoak, eta erabaki hauek hartu ziren: Gobernuari haxe eskatzea erabaki da:

1.—Utz diezaiotela herriari libreki manifestatzen. Permitti dezala tramiteren beharrik gabe, edozein sektorek hiri-ekintzetara konboka dezan, indarkeria fisikoa, eta elkarrenganako errespetoa muga bakartzat joaz.

2.—Ordenerako Indarrei ere agindu diezaiotela praktika dezan indarkeria eza hori, eta konkretuki ez ditzatela erabili su-harmak, edozelako manifestapenetan.

3.—Ofizialki onar ditzala Espainiako Estaduko talde politiko eta nazionalen sinbolo eta banderak, sinbolo hauek Espainiako herri-anaien arteko elkartasuna bizkortuko bait dute.

4.—Egungo Gobernu xede hauek lortzeko gai ez bada, Errege Jaunari beste gobernu bat izenda dezala eskatu, Estaduko talde politiko errealek bildutaz, pakean, justizian eta libertatean bizi gaiztokeen Estatu demokratiko baterako bidean.

FRANTZIAKO MULTINAZIONALAK JABETZEN

B. BAKAIKOA

Kapitalismoaren berezitasunetarik bat, kapitalaren kontzentrazioa izan da. Marxek ikusi zuen eta kapitalismoaren kontraesanetako bat bezala agertu zuen, bere ustez kontzentrazio honek kapitalismoaren deuseztatzea zekarkeela.

Geroago beste ekonomilari marxistek, gauza bera ukitu zuten, mende honen haseran monopolioen azterketa sistematikoenetakoa egin zuena R. Hilferding izanik. Lenin-ek ere puntu hau ukitu zuen; bere ustez, inperialisten politika kapitalaren kontzentrazioaren ondorioetako bat besterik ez zen. Kapitalak bere irabaziak handitzeko lehen materia merkeak eta ugariak behar zituen eta honek bultzatzen zituen erresuma kapitalistak, —aurreratuenak— atzerriko lurrez jabetzera.

Monopolioak zabalduz eta handituz joan dira mende honetan zehar, eta, egun ez dute ongarri baten monopolioa bakarrik, baizik, produktuo askorena. Monopolioak horizontalak dira alde batetik, ongarri bukatu askoren monopolioa baitute; bertikalak eta goitik-beherakoak beste aldetik, zeren, has mihia-ko lehen materia, geroako transformazio guztiak eta komertzializazioa, enpresa gigante baten esku baitaude kasu askotan.

Honetan bakarrik ez da geratzen multinazionalen jokaera. Adibidez, estatua desberdinetan faktoriak ipinita daduzkate langilariaren grebak ez diezaleten afekta. Beste kasutan, produktuo baten montajeko etxe-nagusia estatu batetan egonik, produktuo hori osatzen duten parteak beste estatu batzuetan egiten dituzte. Era honetan atzerrian egiten dituzten parteak, «prezio garestian» erosten dituzte multinazional honen filialean eta deklaratu behar dituzten irabaziak txikiturik geratzen dira. Orduan irabazien zergak oso txikiak ordaindu behar izaten dituzte etxe-nagusia dagoen estatuko haziendan. Estatu desberdinetako legislazio diferentzialetan baliatuko dira haziendari ez ordaintzeko.

Egun, multinazional hauek bi bloke ekonomiko mugak gainditurik daduzkate, (Ikus horretarako HITZ lehen

alea). Hor daduzkagu Koka-Kola eta Vodkaren arteko hartuemanak; Italiako Fiat-ek ere, Rusian Faktoriak badauzka, e. a.

Beste aldetik azken krisis ekonomikoa dela eta, multinazionalok beren irabaziak doblatu egin dituzte; bien bitartean, langileria lanik gabe eta enpresa txikiak itxi beharrean aurkitu dira. Honen esan nahia zera da: Gizarteak produzitzen duen gainbalioaz, egunetik egunera gehiago jabetzen direla multinazional hauek. Adibidez azken «Petroleoaren krisisa» sortuz geroztik, petroleo konpainiek, 1974 urtean, beren irabaziak, ehuneko 100 eta zenbait kasutan ehuneko 150 igo zituzten, Le Monde Diplomatique-ek ekarri zuenez.

Eguneko krisis ekonomikoaren azterketa bat egiteko, Europako Merkato Batuan komisio bat izendatua da Robert Maldageren zuzendaritzapean. Ekipo honek atera dituen ondorioak hauek izan dira: a/ Orain arte Europako Gobernu guztiek krisisa zuzentzeko neurri kointunturalak eta azterketa kointunturalak egin dituzte. b/ Konponketarik egitea nahi bada, aldaketa estrukturalak nahi eta nahiezkoak dira, nahiz egungo «status» aldatu beharrezko izan. d/ Hazkunderako «modelo berri» batean pentsatu behar da, multinazionalak kontrolpean ezarri, eta e/ Egungo inflazioaren kausanteak multinazionalak dira, merkatuko indarrek ez baitute garrantzirik, eta bai inposatutako prezio administratiboek.

Orain goazen Frantzia aldera. De Gaulle-ek esaten zuenez, «Frantzia indartsu gorde nahi badugu, lehenbizi frankoa boteretsu egin behar dugu». Bere garaian horrelako zerbait lortu zuela esan genezake. De Gaulle, nahiz eskuinteko nazionalista izan, Ipar Ameriketako multinazionalen pean ez erortzen saiatu zen, egun Giscard-i gertatzen ari zaion bezala. Egun, Iparameriketarren eta alemanen enpresak, erabat Frantziak jabetzen ari omen dira.

Lehen, frankoak prestijio handia baldin bazuen ere, orain egunetik egunera beheti ari da. Adibidez, azken hilabetean, bere balioak ehuneko 10 galdu du diruaren merkatu librean. Bestalde, aurtengo inflazioa ehuneko 10 edo eta

12 izanen omen da; dibisen erreserben balioa ehuneko 45 jaitsi omen da azken zortzi hilabete hauetan; gainera, esportazioak gehiago jaisteko posibilitate handia, zeren, Alemaniako esportazioen prezioak baino ehuneko 3 gehiago igo baitira Frantziakoak; era hone-tan uztailerako esportazioak ehuneko 17 igo dira eta inportazioak ehuneko 31.

Nahiz produkzio osoa goraka joan, halaz guztiz Frantziako langabezia ez da asko jaitsi. Estimatu diren zifrek esaten dutenez egun, 950.000 langile lanik gabe aurkitzen da, eta zifra hau handiagoak izanen dira lehengo kurtsoan ikasketak bukatu zituztenak lan bila hasiko direnean.

Inflazio hau dela medio, langileen alokairu errealek ere jaitxiak izan dira, datorren udazkenerako errebindikazio laboralarak hasiko direlarik; dirudien alokairuen diru eskariak ehuneko 15 izanen omen dira. Honek ere bere buelta ekarriko du, zeren, enpresa multinazionalak ez baitira prest egonen beren irabazien taitua jaisteko, honela inflazioa gora jarraituko delarik.

Inbertsioak ere ez du aliziente handirik, ikusten denez. Azkeneko ekaineko ongarrien kontsumoa ehuneko 15 gehiago zen igazko hilabete berdinarekin konparatuz. Bitartean, kapital ongarriak ez ziren aldatu; ez da batera inbertitu. Frantziako kapitalistek nahiago dute Ipar Ameriketara edo Alemanian inbertitu.

Azken presidentzi hauteskundeetan, Giscard-ek «gizarte berri» bat sortu behar zuela zioen. Ezkerrak eskaintzen zituen aldaketa guztiak berak eginen zituela zioen, baina multinazionalen eta Ipar Amerikaren gizona zen eta zepoan harrapaturik zegoen; ez zuen aldaketarik egiteko posibilitaterik.

Egun, badirudi ezkerre zenbait aurerrapen egiten ari dela datorren diputatu hauteskunderako; eskuina beldur da bere pribilegioak kenduko ote zaizkion; horrek bere ondorioak ekarri ditu: Chirac lehen ministroaren dimisioa, alegia.

MAO: TRASIZIOAREN AITA

tsamendu hontan duen lekua eta zeregina. Honetara labor daiteke: proletal alderdia teoria marxistaren eramale denez (ez jabe), beronen zeregina, besteak beste, sozialismora ala kapitalismora doazen norabide desberdinak bereiztea litzateke, kontraesan nagusiak bestetarik bereiztea eta abar, Maoren ahoz mintzaturik, goiko konsignak zera adierazi nahi luke: «masetarik ideia barreiatu eta sistimagaitzak jaso eta ondoren, istudio lan bat eginik, modu egoki eta sistimatiko batez ostera masetara zabaldu, ideia horien justutasuna masek beren praktikan hauteman dezaten».

DIALEKTIKA IRAULTZAILEA

Maok, Marxi jarraituaz eta filosofia-ren arloan gauzak aski soildu eta eskematizatuaz, gutik ez bezala hauteman eta praktika politikoan ezarri du dialektika materialistaren barne zentzua. «Ez-baiki ezeztatzea —gure arteko zenbait— Hegelen tesi-antitesi-sintesi dela-koaz naasten dute, eta ortan gelditzen dira» (Irala). Dialektika iraultzailearen zat, hots, materialistarentzat, negazio-ren negazioa delako tesia, tesi idealista da, eta idealismoaren baitan izan ezik, pentsaezina.

Maoismoaren barruan, horiek horrela, beste zentzu bat emango zaio dialektikari. Dialektika honetan gauzak ez dira negatzen soil soilik, **deuseztu** baizik. Hegelen negazioa hemen deusezpena bihurtzen zaigu; hau da, iraultza-ren prozesuan gauza zaharrak (kapitalismoa) errotik deuseztu egin behar dira. Deusezpen horrek ez du biderik emango, ahal den hainbatean, deusik berproduzitzeko eta lehengo gizarte-egitur eta molde zaharrak ernetzen hasteko.

Maok badaki, haatik, errealtatearen dialektikan ezinezko dela, osorik eta erabat, gauza zahar batetik bestera igarotzerakoan inolazko berproduziorik gabe pasatzea. Dialektika materialista hori, orduan, bi aldetatik ulertuko du Maok: edozein prozesutan, iraultza sozialistan ere berdin, gauzak alde batetik deuseztu egiten dira, eta bestetik berproduzitu. Eta iraultza-ren alde dagoenak, etenduraren alde alegia, bigarren tesia lehendabizikoari subordinatu egingo dio eta, horrenbestez, sozialismoaren bidean aurrera joko. Alderantziz egitea desbideratze bat litzate-

keenez, erreformisten politik posizio-namendura igarotzea da. Horrela, Txinan 1964ean iriki zen eztabaida bortitzean, bi tesiok zeuden aurrez aurre: «bat bitan banatzen da» eta «bi batean batzen dira». Lehen tesiak irabazi zuen burruka eta hango prozesuak norabide sozialistatik jarraitu ahal izan zuen Maoren pentsakerari esker.

ALDERDI IRAULTZAILEA

Alderdi hori, bistan da, marxista izango dela eta gainera gidatzailea. Maoren iritziz eztago iraultza sozialistatik, horrelako alderdi bat gabe. Bere lekua eta funtzioa, aldiz, ez da edozein leku eta funtzio izango.

Estaduko aparatua masen gainetik dago eta hauekin ez daduka barne harreman hertsirik. Estadua, ezinbestez, bere izaera eta funtzio historikoari etenezinezko lokarritz josirik, ezarritako ordenuaren berproduzitaile da berez. Alderdia, berriz, Maorentzat beste muturrean bizi da: masekin barne harreman hertsian funtsaturik dago, masen azpitik eta horien zerbitzuan eta klase burrukaren eragile aspertzina da. Beste modu batera esanik, alderdia masen lanabes bat da eta hauen zerbitzuan jarria. Proletalgoak zuzendurik eta gidaturik, masek ezin lezake diktadura demokratikorik ezar lanabes hori gabe: proletal diktadurarik ezin da inolaz ere burges talde tipia-ren gain ezarri, alderdi marxistatik ez baldin badago. Areago jota, alderdi honen bidez izkuta erazi liteke Estatu-ko aparatua-ren funtzio berproduzitaile, komunismoaren gizartea funtsatuz doalarik.

Gehiegi luza ez nadin, bukatuaz joateko haxe esango nuke: artikulua honen haseran bezala, transizioaren nolabaiteko aitarik nonbait egotekotan, Maorengan dagoela. Inon eman baldin bada, izan ere, Txinan eman baita urratsik ederrena. Beste alde batetik, eta euskaldun naizen aldetik, Txinako nazionalitateen arazoa aipa dezaket, baina aipamen hutsa. Hango nazionalitateen berririk hemen ezer guti dugu, ia deus ez. Maoren iritzitara joanik ordea, bere nazionalismoa eta euskal abertzaleena bat-bera ez litzatekeela, gauza ziurra da.

JOXE M. ODRIOTZOLA

Ez dagokit neri Maoren pentsamendua, aldiz aldi eta nondik nora, burutuz eta borobilduz joan den azaltzea. Pentsamendu horren historia eta hazkunde ezin da gainera artikulua motz batetan labor. Dena den, ni baino jakintsuago denez maoismoaren kontu honetan, Suduperi utzi diot lan hori. Bestalde, berriz, Iralaren produzioa euskaraz dago eta han aukerarik badu, norbaitek Maoren pentsamendua zehazkia- go ezagut nahi baleza.

Nonbaitetik hastekotan, Maok transizio-ko hainbat eta hainbat arazori eman dien ihardespenak aipatuaz has-tea, ez legoke gaizki. Iraultza-ren momentu hori, izan ere, nola praktikan ha-la teorian, marxistentzat aski ezezagun izan baita. Orain ere bai, hein batetan, baina Txinako esperientzia hor dago eta irakaspen bikainik atera daiteke hortik. Aipa ditzagun, bada, zenbait puntu gar-rantzitsu: Txinako iraultzak eta Maok puntu hauetan ihardespen justurik eman dutelako baita jadanik posible, iraultza sozialistaren garaipena praktika politikoan.

PRAKTIKAREN LEHENTASUNA

Marxismoaren baitan ezagutu diren desbideraketak hauzi honetan ez dira guti. Kautsky lekuko. Teoriari eskaini- zaien lehentasuna, marxismoaren tra- dizio batetan, Maorekin alderantziz ageri zaigu. Hemendik sortzen da hain zuzen ere, bere konsigna sonatua: «ma- setatik abiatu eta masetara itzuli».

Ezin da ahortzi, jakina, teoriak pen-

MAOAREN HERIOTZEAN

Mai Tzedon buruzagia joan egin zaigu, azkenik.

Bagenekien aspaldion osasunez malkal zebilela; hala ere, bere heriotzak ustekabeen hartu gaituela iruditzen zaigu.

Nik ez dut bere bizitza eta lanen balantzerik egingo, Txinako Herri Errepublikaren beraren historia egin beharko nuke eta. Baina bai, holakoetan ohitura dugunez, pare bat gogoeta. Labur eta presaka bada ere.

Utz iezadazue Mao bitan banatzen. Mao lehenengo mailako politikoa eta teorikoa baikeuenen, biak batera.

Mao politikoa. Bere buruzagitzapean, Txinako Herri Errepublika jaso dute txinatar masek. Langile klasearen, base-rritargoaren eta burgesi txikiaren arteko aliantzaren bidez. Etapaz etapa, Demokrazi Berritik Sozialismora. Erabat atzeratua zen Txina zahar hura, herri aberats, indartsu eta kulturalen jantzia agertzen zaigu gaur egun. Ez naiz hemen ekintza honen haundia goraiatzaren hasiko. Hitzak sobera baitira kasu honetan.

Baina, hori bai, bere buruaz pentsatzen zekien Maok. Marxismoa Txinako kondizio konkretuetara aplikatzen jakin zuen. Txinatar marxismo «nazional» bat sortzen saiatu zen, nahiz eta zentralismo demokratikoaren izenean hankasartze bat baino gehiago egin (Tibeteko kasuan bezala).

Politikan, marxismoaren desbiazio nagusi diren dogmatismo eta errebisioismoari gogor eraso zion. Alderdi komunista sobietarrarenari, bereziki. Eta etxean bertan, erreboluzio kulturala aurrera eramanez.

Kanpo politikari buruz, bete-betean asmatu zuen. Baina hemen ere, (politika ere bitan banatzen baita), Txinaren jokabidea nabarmena izan da, Bangladesh-en eta Angolan, adibidez.

Eta, Mao teorikoa. Marxismoak, Mao-ren kontradikzioaren teoriari esker, aurrerakada haundi bat egin du filosofi mailan. Hor dugu «Filosofiazko lau entseiu» bilduma mamitsua, hor Yeneko interbentzioak arte eta literaturaz, hor liburuskak gorria (zorionez euskararara itzulita) eta hainbat eta hainbat izkribu. Guztiz ekintza gizona izanik, ez du inoiz teorigintza alde batera utzi.

Maoismoa, marxismoaren etapatzat har dezakegu (leninismoa bigarrena izan den bezalaxe). Mao Tzedongen pentsamendua gure egunotako marxismo-leninismoa bilakatu da.

Mao joan da, baina hemen geratzen

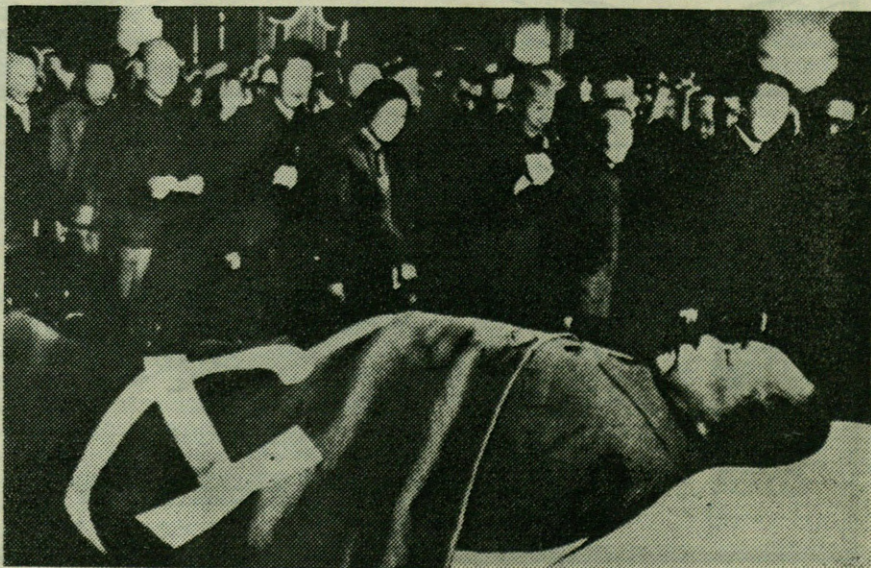
zaigu bere obra itzela. Bere obra politiko eta teorikoa. Mao Tzedongen pentsamenduak, tresna teoriko baliotsuak eskaintzen dizkigu politikan interbentzeko: kontradikzioaren teoria (dialektika) dela, fronte batua teoria dela, herriaren baitako kontrakzioak direla...

Ez dugu liluratu nahi. Ez dago Mao-ren obretan, erreboluzioa egiteko erre-zeta bitxirik. Baina Maok egin zuena argigarri zaigu: dotrina arrotz bat (marxismo-leninismua) Txinari egokitu.

Eta, honenbestez, utz iezadazue aipu bat egiten: «Teoria marxista egosi eta guretzakotu egin behar dugu, eta berau aplikatzen jakin; asimilatu ere, aplikatzeko asimilatu behar dugu bakarrrik» (Alderdiaren lan egiteko estilo zuzen baten alde, 1942).

Maoren heriotza, txinatarrena ezezik gure galtzapena ere izan da.

J. SUDUPE

LEFÈBRE GOTZAIA

NORA DOA?

Aitortzen dut, behin baino gehiagotan ez didala onik egiten Batikanoko jokaerak; umilki aitortzen dut Aita Santu beraren jokabideak ere, noiz edo noiz, nere gogoetetan eta lagun arteko solasaldietan, hauzitan jarri izan ditudala.

Montini aurrerakoia Paulo seigarrenean bihurtuta, erdi bidean, pausoa aurrera eman ezinik bezala, sumatu izan dute nere begi koskor eta ausartek. Gaur, Lefèbvre arazoaren aurrean, konprensio haundiagoaz so dagoite nere begiok Aita Santuari. Ez nuke nahi bizi bere larrupean; bere zahartzaroan, erdi bideari heldu dio eta bi ertzetatik, eskubi eta ezkerretik, lurrera makurturik duen bere bizkarrera, makilaren kolpeak datozkio. Eliza eskubi aldetik puskatu ez zedin, hamar urte daramatza pazientzia haundiz, Lefèbvre Gotzaiari eskua luzatzen Eliz batasunetik ihes egin ez dezan. Horrelako oztipoen aurrean, ezin izan gauza erraxa, Batikanoko erakutsiak haintzinat eramatea.

Zer da ordea Lefèbvre Gotzaiaren arazoa? Zer nahi du? Nora doa?

Ez dago hemen Meza eta sotana ara-

zorik. Gotzai horrek eta bere jarraitzaileek, Meza latinez nahi dutela? Eta zer? Eman bezate eta kito. Zer delata galerazi? Lehen bezala, sotana beltzaz jantzita, errespeto ederrean, gonadun jarrai nahi dutela? Nork eta zergatik galerazi? Atsegin zaien eran jantzi bitzez eta probetxu on dagiela.

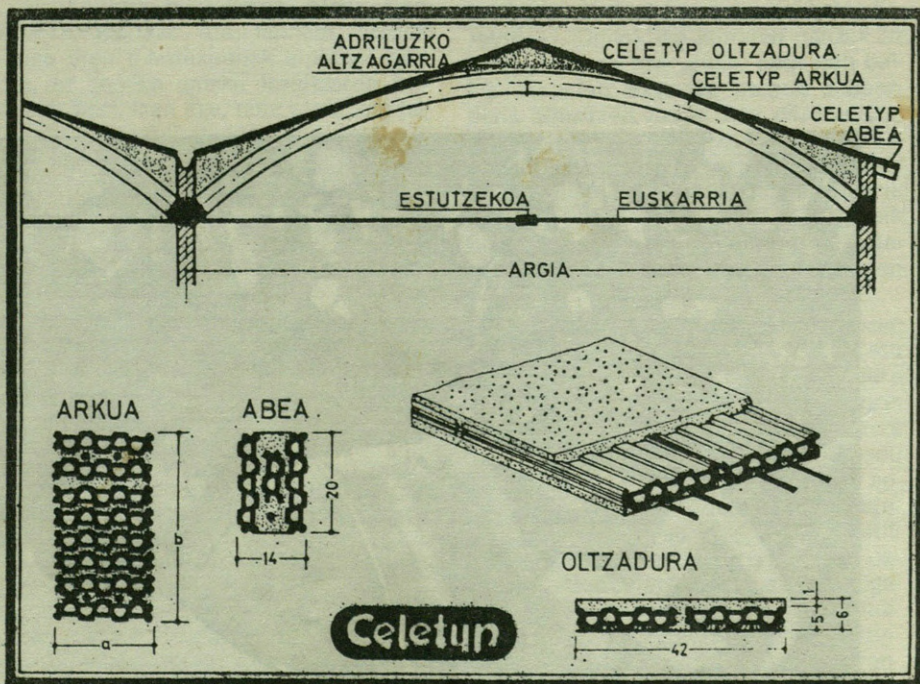
Ahuntzaren gauerdiko eztula bezain interesgarri dira Lefèbvretarren latinezko Meza eta sotana. Eliza eta Aita Santuaren aurrean Gotzai horrek hartu duen jokabide postura da hemen benetan kondenagarri. Ez du irentsi Batikanoko Batzarre Nagusia. Batikanoko erakutsiak, Eliz erakutsiak izan zitezkeenik, ez du sinetsi; Lurreko Gotzai guziek Aita Santuarekin, Batzarre Nagusi batean elkarturik, indar dutela kristau guziei kristau erakutsiak azaldu eta bide berriak urratzeko, ez du sinetsi; bere iritzi eta erakutsiak dirala egiazko eta benetako Eliz erakutsiak eta ez lurreko Gotzai eta Aita Santuarenak, uste izan du: Batikano Batzarreaz gerozko Eliza, egiazko Elizatik ihes ekinikoa dela uste izan du; Batikanoko Batzarre Nagusian, Izpiritu Santuak parte hartu duenik ez du si-

netsi; han gertatutako guzia Holandes eta Aleman Gotzaiari zor zaiela eta gainontzeko Gotzaiak haiek zabaldua-ko sareetan harrapatuak izan zirela us-te izan du. Aita Santuari zor zaion men-petasuna ukatu du; Elizak eta Aita San-tuak daramatzaten jokaeraz, haundiak eta bost esan ditu; «Otsoaren abotsa eta ez artzaiarena, esan digu dela, Erromatik datorkiguna; Eliza xehatu eta ez artzaiarena», esan digu dela, aitortu du; Meza eta Sakramentuak emateko baimenik gabe zenak, hots haundiz mezak eman eta apaiz berriak sortu ditu.

Eliza, guk gizon argalok, osatzen dugularik, izan ditu eta izango ere, bere bekatuak. Umilki aitortu izan ditu Eli-zak bere hutsegite eta akatsak; Fran-kismoaren alde hildakoei, «Martiri», erlijioaren alde odol emandakoak zire-la, Eliz Agintariak behin baino gehia-gotan aitortu izan zuten; diru eta in-dar zutenekin elkartuta zegoela; Ko-lonialismo eta Zapaltzaileen babes eta kai bezala gehitxotan agertzen zela; aberatsen alde joko konserbadorea ze-ramala... Horrela, salaketak Elizak izan ditu; eta guzia ez zen gezur.

Egun batez etorri zen Jainko-izpiri-tuz betetako gizon bat: JUAN zeritzan; berriro Ebanjelio iturrietara eraman nahi izan zuen Kristoren Eliza: Elizaren leihoak ireki, haize freskoa bere bar-nean sar zedin; Eliz jerarkiko eta agin-taritzazko ordez, Eliz herri-herrikola egin, Kristoren salbazioa gizon guziei

AZKAR - MERKE - ONDO

● Etxeentzat, lantegientzat, illuluentzat, kirol-lekuentzat, eliza, zinema, pelotaleku, almazen eta abarrentzat zeramikazko galkak edo estalkiak prefabrikatzen dira.

● Arku tinkatuak eta sabaiaerentzat ha-beak.

● Nahi diren bezalako eta neurriko ohol-tzadurak. Lata matxenbratuak baino ho-beak eta jartzen errazagoak.

● Zernahitarako dei ezazu leku haueta-koren batera:

Exklusiva:

CUNCHILLOS-LEACHE, S.A.
Iturralde y Sult, 11-6. dcha.
Teléfono: 233400 - Pamplona

Ordezkarriak:

ARABAN: Exclusivas Serrano: Portal de Arriaga, 14-bis-5.º - Tel. 243344 - Vitoria.

GIPUZKOAN: Mendizabal-Unanue: Mayor, 1-bajo - Tel. 358678 - Andoain.

NAFARROAN: Gabino Ochoa de Eribé: Carmen, 34-2.º Izda. - Tel. 211440 - Pamplona.

BIZKAIA: Jesús de la Maza: Machín, 5-bis-5.º C - Tel. 4327266 - Bilbao-12.

LOGROÑO: Felipe Agorreta: Avda. Santiago, 5 - Tel. 645134 - Viana (Navarra).

Hans Küng teologilariak

Kontzilio berri bat proposatzen du

hots egiteko; herrikoi-herrikoa, Herriaren alde, behartsu, zapaldu eta baztertutakoena izan behar zuen Eliza; behartsuen Eliza, Estatu eta bere arteko sasi ezkontza gabeko Eliza. Lurreko zuzengabekeriak salatuko zituen Eliza; lurreko arazoaz ere arduratuko zen Eliza Eliza behartsua, Eliza irekia, Eliza Herrikoa.

Nora doa Lefèbvre Gotzaia? Berriro lehengo bide estura eraman nahi ote du Eliza? Lurreko indar eta Estatuekin sasi ezkontza zikin batean elkartuta ikusi nahi ote du Eliza? Gizartearen zapaltzaileekin, Konserbadoreen aldekoko jokoan nahi ote du Kristoren Eliza? Nolako Eliza nahi du Lefèbvre Gotzaia?

Horrelako Elizaren bat nahi duela, bere esanetatik garbi agertzen da. Lurreko Gotzai guziek egurtu ditu, esanaz, Masoiekin esku emanik arkitzen direla. «Eliza eta Reboluzio arteko ezkontza narratsaren elkartetik, sasikumeak baizik ez daitezkeela sor, Lilleko hitzaldian esan du». Komunismoarekin izan daitezkeen elkar hizketari buruz, dio: «Deabruarekin ezin daiteke elkar hizketatu». Bereak ditu hitz hauek ere: «Katolikoa izatea, gizartearen jokabide batzuk hartzea da; Ordena eta Agintaritzaren alde gaude; Sozialismo, Komunismo eta Ezkertiarren Diktadura guziaz gaitzetsi eta kondenatzen dugu; Jokabide eta postura hau hartzeak, «katoliko» izatetik datorkigu».

Eskebitarren Totalitarismorik ez du gaitzetsi eta kondenatu. Bestera baizik: «Argentinako gertakizunak aipatu ditut neure omilian»; berriro diot: Bandita eta anarkisten atzaparretan zegoen herri hura; orain bakean, lasai bizi da».

Ez dugu ahaztu behar Argentinako Gobernuaren indar kolpez agintaritzara iritxia dela, herria diktadura gogor baten azpian bizi dela; azken albisteak diotenez, bahituekin gogorkeria biziz jokatzen hari dira Poliziaak.

Lefèbvre'k esanak dira hauek ere: «Ordena zalea den gizona, guztiz jatorra gerta daiteke; **BEGIRA ZENBAT ON EGIN DION FRANCOK ESPAINIARI;** Jaungoikoagandik dator agintaritzakasu hauetan».

Dirua dutenak, aberats eta konserbadoreak pozik dira noski Lefèbvreekin. Beren ondasunen gordeleku gertatzen da Gotzai horren kristautasuna; politikan Integrista oro dituzu Konserbadore; gaurko gizartearen ongi bizi diren guztiak dira Konserbadore; hoiak ez dute nahi aldaketarik. Lehenean gauzak jarrai dezatela diote.

Baiña... Kapitalismoa, Konserbadurismoa, Bakar batzuetan ondasunak pilaatzea, Kristau tradizioarekin. Ebanjelio eta Kristorekin bat izan ote daitezke?

AROSTEGI

Aipatu teologilariak, Lefèbvre-ren lepagogorkeria dela eta letorkeen zismaren arriskua ebakitzeko, Hirugarren Batikano Kontzilioa egitea proposatzen du.

Batzarre horrek aztertzeke problema hauek litzazke teologilari beraren iritziz: aita sainduaren hautaketa, apezpikuen izendapena, jaiotzen kontrolbidea, abortoa, apaizen zelibatoa eta Eliza-Estatu arteko harremanak.

Esaten ahal litzateke, gure Hans Küng teologilariari, aztertu beharreko problemen artean, bat aiantzi zaiola, bat bederen: aita sainduak bere buruzagitza noiz-nola utzi erabakitzea, edota noiz-nola utz erazi erabakitzea. Aita sainduaren hautaketa problematzat eman duelarik, ez bait da tipiagoa uztearena, dudarik gabe.

Zeren Elizan agintea —hobeto esan, menekotasuna— krisian dagoela esaten bada, agintea edo buruzagitza ez baina buruzagitza falta dagoela krisian: Elizako buruzagitza, eta batez ere aita sainduarena, elkartasuna eta komunioa egitea baldin bada (Lefèbvre-ri haizea ematen dioten kapa sozialen eta Beasaingo CAF-en lanean diharduen oinarriko kristauaren artean komunioa posible den, heinean), komunioa egiten laguntzeko gauza ez dena besterik dago krisian (buruzagitza baino areago), eta gauza ez izate horretan adinak badu zerikusirik.

Eta Lefèbvre-rena, kasu aislatu bat besterik ez da; guztiz herstua, gutxiarik. Eten handiagorik eta hedatuagorik bada egungo Elizan. Eta horretan badu zerikusirik, noski, Elizako buruzagien adinak; tartean, aita sainduarenak. **URRSEKO KRISTAUAK**

GOGORKI PERTSEGITUAK

Marseille-ko artzapezpiku Etxegarai jaunak joan-etorri handi bat egin du URSSen barna. Besteren artean, bere itzulian, hona zer dioten: «Ezin suma lezake inork ere zenbaterainokoak diren bizitza erlijiosoaren hedadura eta indarra Soviet batasunean. Dudarik gabe, kristaudiko sumendirik handiena da, egun, Errusiako kristautasuna; gaur egun, Anaia Karamazov-eko «Aita Zosimo»ren bila dabilten intelektual edo

gazteen abots patetikoaz orroaka diharduen sumendia da».

Halere, URSSeko eliza arrunt pertsegiturik dela diosku.

Pertsekuzio baieztapen hori bat-dator beste dokumentu batzuekin ere. Hala-nola Elizen Kontseilu Ekumenikoak (EKE) esku artean dituen dokumentu bietan.

Esan behar da, izan ere, azterketa serioa egin behar izan duela puntu honi buruz; batipat, 1975eko abenduan Nairobi-n egin batzarretik hona. Orduan bait zen sortu egundoko iskanbila EKEko partaideen artean honako klausula sartu ala ez zela eta: «Erlijio askatasunari buruzko mugaketek, URSSen burutuek batipat, biziki kezkarazten dute Elizen Kontseilu Ekumenikoa. Errespeto guztiz, zera eskatu nahi lioke Batzarreak URSSeko gobernuari: egintzetan aplikatu dezala Helsinkiako akordioaren zazpigarren printzipioa».

URSSen, ikusten denez, legedia bera da erro erroetik antierlijiosoa. Hona lau printzipio: 1) fededun elkarte orok eman behar du bere izena alde aurretik; ez noski haintzat hartua izateko, baimen gisa baizik, eta askotan ukatzen delarik; 2) erlijio elkarteek ezin ukan dute beren ondasunik; zernahi gauza dutelarik —kalizak beraiek ere— nazionalizatu egiten dira; esan nahi da, kultu leku eta gauzak beste zernahitarako berdin erabil daitezkeela; 3) misioingintza eta kulturagintza oro debekaturik dago; ebanjelizapenik ezin egin da, beraz; 4) irakaskuntza sistema guztiz diskriminatzailea da; izan ere, herritar batek bere seme-alabekin ukan lezakeen hizketa erlijiosoa «kriminaltzat» ematen da.

Pertsekuzioa praktikan desberdina da alde batetik bestera. Bada, esaterako, erlijioa libre utzi nahi lukeenik, nazio elkartasunerako faktore bezala.

Bestetik, ordea, errepresioak inolako mugarik ez du. Adibidez, 1961. urte inguruan, lau urteetan hamarren bat mila eliza itxi ziren; orobat zortzi seminarioetatik bost ere.

Halere, diotenez, gazteak zaleturik dira Elizaz; orobat intelligentsiako jendea ere.

AMUNSA

Berrogeita hamar urteren endotik

SCOTLANDAN ABERTZALETASUNA NAGUSITZEN ARI

Hirutatik bat askatasunaren alde

Scotlandan, Dundee-ko Unibertsitatean, eratua da abuztuan zehar Ingeles Uda Ikastaroa (Summer Course of English). Edozenbat naziotako ikasleek parte hartu izaten dute, eta, aurtan, frantses, italiar, aleman, holandes, austriar, txeko, espainiar, japonar eta beste hainbatetan artean, zazpi euskaldun ere bertan azaldu dira.

Gure lankide den Luis A. Aranberri hoitako pare batekin mintzatu da luzaro, zenbait material zehatz jaso, hainbat gertaeraren berri jakin, eta hiruzpalau anekdota bitxi bilduz.

Erreportaia, beraz, nolabait esateko bigarren eskukoa da, baldintzapen honek erakar dezakeen subjektibotasun guztiarekin. Dena den, beti ere interesgarri dakiguke beste zenbait nazioaren askatasunarekiko abiaduraz jakitea, eta, are gehiago, euskal abertzaletasuna gertakari garrantzitsuren ataritan dagoelarik.

ASKATASUN TRADIZIOA

Scotiar Herriak hamazazpi mendetan zehar iraunarazi dio bere estatu askatasunari, erromatarren kontra ihardun zuenetik Tudor erregeak arte. 1603 urtean Crows dinastiak Ingelesezkin burutu zuen batasuna ez zen errege mailakoa baino izan, eta 1707an egin zen parlamentuen arteko batasuna hitzarmen gisa moldatu zen. Garai haretan politika handikien jokoaren batipat, eta ez zuen herri xumearen artean eragin handirik.

Herriak politikan parte hartzea areagotuz joan da, eta parlamentu batasunaren berrehun urte honetan Scotlandak bereganatu izan dituen lorpenak etengabekoak izan dira —etxebizitza, nekazaritza, arrantza, osasuna, garraioak, zenbait lege berezi eta industri hazkuntzari buruzko plangintza— Londoneko Gobernuak scotiarrek asaldan ez daitezen apurka-apurka utziak.

Erakunde politikoei dagokienez, Scotlandako Estatu Sekretaritzak, administrazioekiko gero eta ahalmen gehiago, Scotiar Batzorde Nagusiaren (Scottish Grand Committee) hantzi eskubideak, Scotlandako bertako hainbat Parlamentu Ekintza berezi (Acts of Parliament) etab. dira scotiarrek orain arte eskuratu dituzten lorpenak. Horrez gainera, badira sekula galdu ez dituztenak, irakaskuntza (unibertsitatea ez), scotiar eliza eta barne-gobernua.

Scotlandari gaur egun falta zaiona, bere buruaren jabe izango den Parlamentu independentea da, estatudun nazio baten aparatua emango liokeena. Honek, Britaina Handiko Erresuma Batua delakoa «Erresuma Batua» bihurtzea erakarriko luke, guztiak Erreginaren zaindaritzapean bai, baina nazio bakoitzak bere erabateko autogobernuaren ardura izango zelarik.

ABERTZALETASUNA INDARTUZ

Scotiar Nazio Alderdia (Scottish National Party), 1928 urtean sortu zen, legezko hauteskundeetan parte hartuz abertzaleen nagusitasuna —eta ondorioz Scotlandaren autogobernua— lortu ahal izateko.

Scotiar abertzaleen meeting bat telebistari begira ari dira.

Wesminster-ko Parlamentuko zenbait lehendakariak —Wilson Churchill eta Clement Attleek esate baterako— hitzez behintzat ontzat hartu zuen haseran scotiar abertzaleek hitzez behintzat ontzat hartu zituen haseran scotiar abertzaleen gusitasuna lortzen bazuten. Garai haitan SNP-k ez zuen diputatu bat bera ere irabazi ahal izan.

1974 urtean, ordea, abertzale alderdiak egundainoko gorakada egin zuen, Scotlandako bigarren alderdia izatera iritsiz. Eta 1975eko abenduan zein 1976ko urtarrilean eginiko inkesten arauera, berriz, badaiteke hurrengoan lehendabiziko alderdia bilakatzea:

Inkestagile agentzia

SNP	Labo-ristak	Kontser-batoreak	Libe-ralak
37	30	28	5
36	30	27	5

Dato hauen garrantziaz jabetuz, abertzaleek Winston Churchill eta konpainiaren gutiespeneko promesaz gogoratzen dira, eta baita laster praktikara eramateko asmoa agertu ere. Dagoeneko badira, Scotlandaren askatasuna hiru urte barru lortuko dela alde zuretik esaten dutenak.

EZ DAUDE KONFORME

Petrolio medio, eta abertzale militanteen eraginez, scotiarren planteamenduak aldatzen ari dira erabat, eta modu batez edo bestez, neurri handiz zein txikiz, gehienak dira aldakuntzaren bat nahi luketenak. Ingeles alderdiak ere, laborista kasu, nazio politikari buruz orain arte defendatu izan dituzten ideologi planteamenduak aztertzen eta aldatzen ari dira.

Herri mailan eginiko inkesten arauera, berriz:

Inkestagileak

Eskakizunak	British Election Survey	Syestems Three
Gauzak daudenez gera daitezela ...	% 9	% 17
Scotiar kontrola zenbait arloz, baina ez petrolioaz ...		% 15
Londonen, Scotlandako premiez gehiago ardura daitezela ...	% 26	
Scotiarren askoz ere kontrol handiagoa, petrolio barru ...		% 44
Erabaki gehiago Scotlandan bertan. Scotiarren arlo eta arazo guztiak Scotlandan zuzenduak izan daitezela ...	% 45	% 22

Inkestetako erantzunek hainbat interpretazio desberdin sortaraz dezakete, baina gutienez nabarmen da, British Election Survey agentziaren % 69 eta Systems Three delakoaren % 17 direla Scotlandan gauzak alda daitezzen nahi luketenak.

SCOTIAR BILTZARREA

Scotiarrak, askatasunaren hastapenetan herriaren ordezkari izango lukeen nazio biltzarre bat burutu asmoz ari dira. Ingelesko Gobernuak Liburu Zuri bat agertarazi du bere aldetik, Scotiar Biltzarrearen ahalmenak murriztuz, eta Westminster-ko Parlamentuari azken erabakia hartzeko eskubidea utziz.

SNP-k Liburu Zuriaren jokoa salatu du, eta ingeles parlamentuaren pareko beste scotiar parlamentu bat proposatzen du, erabateko burujabetasunaz.

Alderdi abertzalearen ustetan, baldin herriak onartuko badu, Scotiar Biltzarreak honako eskubide hau izan beharko ditu:

—Orain arte gestiolari gisa Scotlandak lantzen dituen arloez —irakaskuntza, etxebizitza, arrantza, garraioak etab.— erabateko ardura eta erantzukizuna.

—Scotlandan sortarazten diren zerga guztien bilketa, petrolioarenak barru.

—Scottish Development Agency, National Enterprise Board eta bestelako talde handien kontrola. Bai eta industria nazionalizatuarena ere.

—Unibertsitatearen kontrola, eta komunikabide guztienak.

—C.E.E. delakoaren Ministro Kontseiluan Erresuma Batuak duen ordezkari berru scotiar bat sartzea. Bai eta Erresuma Batuak Scotlandari buruz har ditzakeen erabakiei betoa jarri ahal izatea.

Herri mailan, ordea, 1975eko abenduan eginiko inkesta baten arauera, Scotiar Biltzarrearen ahalmenak honako hau izan behar lukete:

Arloak	Nahi dute
Hazkuntza eta irakaskuntzaren kontrola ...	% 80
Etxe-bizitza ...	% 82
Unibertsitatearen kontrola ...	% 65
Garraio eta bideak ...	% 72
Polizia eta hauzitegia ...	% 69

Zerga arazoa ...	% 51
Bertako Gobernuak ...	% 81
Giza zerbitzuak ...	% 63
CEE eta Scotlandaren arteko harremanak ...	% 54
Komunikabideak (irradi eta telebista) ...	% 54
Ekonomi eta industri politika ...	% 47
lpar Itsasoko petrolioaren diru-itzulerak ...	% 46
lpar Itsasoko petrolioaren politika ...	% 45

Portzentaia hauetatik zenbait dato interesgarri atera daiteke:

—Autonomia «gutiago» ordaintzea dela esaten dutenen kontra, scotiarren portzentaiarik beherenetakoak ekonomiar buruzkoa dira, hala zerga arazoa (% 51), nola ekonomia eta industri politika (% 47) eta petrolioarenak.

—Gehienek, berriz, erakunde politikoez (% 81) eta irakaskuntzaz (% 80) jabetzea nahi lukete. Bai eta azpiegiturari buruzko arloez, etxebizitza (% 82) zein garraio eta bideak (% 72).

—Aipagarri da ere komunikabideei buruzko portzentaia (% 54) txikia, demokrazia batetan bizi direnez gero komunikabide onak dituztelakoan, nonbait, eta baita, bertako hizkuntzaren premia sumatzen ez dutelako, agian. Hizkuntzarekiko ardura falta honetan uler daiteke unibertsitatearen kontrola % 65ek bakarrik nahi izatea.

Dena den, zuhaitzek basoa ez ikusten uztea gerta ez dakigun, diogun, amaitzeko, scotiar herriaren abertzaletasuna eta nahia, hauteskunde, inkesta eta portzentaietan neur daitekeela, eta hau ez dela gertatzen gero, herri guztietan.

Scotiar nazio alderdiaren helburuak

SNP-aren helburu nagusiak honako hau dira:

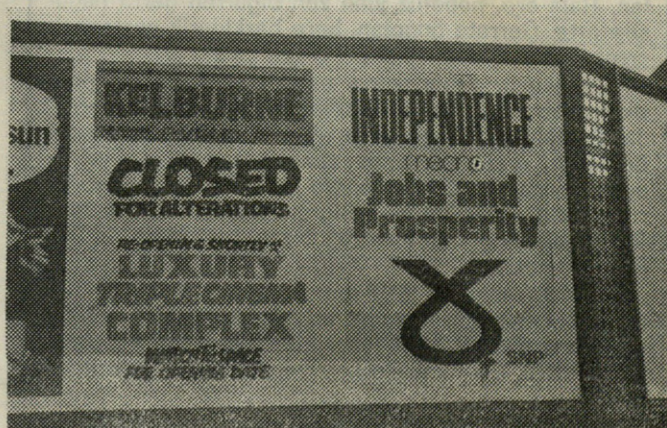
1.—Scotlandaren autogoberduna. Hau da, Scotlandari nazio burujabetasuna itzultzea.

2.—Scotiar Demokratik Parlamentuaren muntaketa, scotiar herriak askatasun osoz hautatua.

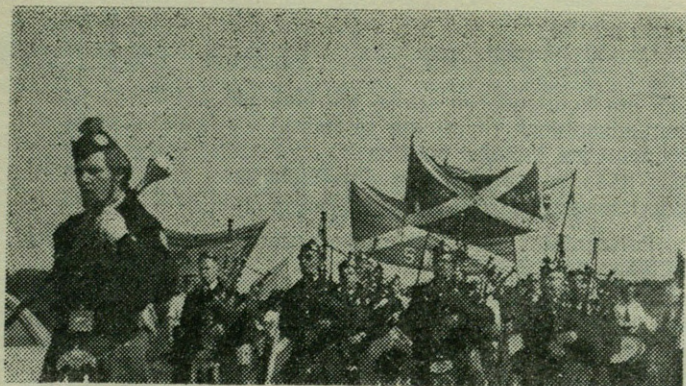
3.—Estatu mailan Commonwealth antolamendua berru jarraitu baina erabateko askatasunarekin.

4.—Beste hainbat estaturekin harremanetan ihar duteko eskubidea, inolako baldintzarik gabe.

5.—Denetarik scotiar interesak landu eta bultzatu. Helburu hau aldatzeka manteindu dira azken hogeita hamar urteotan.

Merkatuko produkto bat bailitza, «askatasuna» kekeko txarteletan eskaintzen da: Askatasunak esan gura du, Lanpostuak eta aurrerakuntza.

Manifestaziotan, gaitajoleak joan ohi dira aurrenik.

Scotiar Abertzeletasunaren Abiada

Scotiar abertzaletasuna ez zen bapatean sortarazi. Scotiar Nazio Alderdia (Scottish National Party-SNP) 1928 urtean eratu zen, lehendanik lanean ari ziren lau talde txikien elkartasunaz.

Hona, Parlamentutako Hauteskunde Orokorretan geroztik izan dituen hautuen zerrenda:

Hauteskunde orokorrak	Scotiarren % boto	Boto irabaziak	SNP-eko diputatuak
1929	0,46	3.313	0
1931	0,96	20.954	0
1935	1,26	29.517	0
1945	1,27	30.595	1
1950	0,39	10.747	0
1951	0,26	7.299	0
1955	0,48	12.112	1
1959	0,81	21.738	1
1964	2,43	64.044	1
1966	5,03	128.476	3
1970	11,41	306.854	9
1974 Otsailean	21,93	633.130	17
1974 Urrian	30,44	839.628	42

SNP-k eragin txikia izan zuen lehendabiziko urteetan. Hala ere, hobetuz joan zen bigarren gerra nagusira arte. Gerrate honetan, bere bazkiderik gazteenak erruz galdu zituen.

Ondoko urteetan, gerra osteko ekonomi eta politik problemek arras baldintzapetu zuten SNP-ren abiada. Bestalde, helburu zehatzik ere ez zen, Erresuma Batua eraikitzen zaren esperantza. Egoerak ez zuen, ordea, Scotlandan onera jo, eta gazteek Ingalaterrara zein Ameriketara emigratu zuten. 1951 urtean, SNP punturik beherean egon zen, bai botoz eta baita diputatuz ere.

1951tik aurrera, SNP-ren botoak bi bider gehitu dira hauteskunde bakoitzean. Azkenengoan scotiar guztien arteko % 30,44 lortu zuen, Laborista Alderdia-ren ondotik Scotlandako bigarren alderdia izatera iritsiz.

Gaur egun 100.000 militante ditu Abertzale Alderdiak, bost miloiko biztanlego batetan. Eta seguru daude, hurrengo hauteskundeetan alderdirik nagusia izango dela.

Scotiar abertzaleen ideologia

Scotiar abertzale guztiak baturik daude alderdi bakar batetan (SNP). Zail zaie ulertzea, esate baterako, euskal abertzaleen zatiketa.

Ez dira batere teorizaleak. Badute beren abertzale manifestua, baina ez diote, praktikan, jaramon handirik egiten. Beren helburu bakar edota nagusia behintzat, Scotiar Parlamentua lortzea da, gaur egun.

Ideologiaz ez da eztabaida handiegirik. Ezkertiar eta eskuindar kontzeptoak ez dira, bestalde, sozial ikuspegiz beti ere berezten, abertzaletasunez baizik. Ezkertiar izatea Ingalaterratik oposizioan egotean datza azken batean, eta zenbat eta abertzaletasun radikalagoa praktikatu, hainbat eta ezkertiaragoa beren zentzutan.

Ez dute beren burua «separatistatzat», «igualistatzat» baizik. Diotenez, ez dute ezereen eta inoren separatzaile izan, beste estatu batzuek duten burujabetasuna berentzat berdindu baizik. Ingelesentzat, berriz, scotiarrek ez dira aberriaren batasunaren kontra ari diren kabroi batzu, ilargian bizi diren adiskide batzu baizik.

Beren burruka bidea demokrazian oinarriturik ari da. Demokrazia honek eskaintzen dizkien urrats guztiez baliatuz dihardute. Ez omen dute berek euskaldunek eduki dezaketen **biolentziarako eskubidea**, beren egoera ez baita honen larria. Baina, Londoneko Gobernuak demokratik joko hori noizbait hautsiko balu, prest lirateke harmak hartzeko. Hala ere, Irlandako kasuak bildur die, bai jasaten ari diren gertakari konketuengatik, eta baita, behin ingeles armada sartuz gero ez bailitzateke erraz aterako.

Ekonomiaz, Scotlandak gehiago antzematen du Ipar Euskal Herria, Hego aldea baino. Jendea bertatik ateratzen da lanpostu bila. Nekazaritza eta oinarritzko industri mota dute batipat, kualifikapen gutiko eskulana.

Scotlandak, patatak, behi eta ahari aragia, arrantza fruitu goxoak, whisky eta orain petrolloa saltzen dizkio Ingle-

terrari. Eta honek, berriz, janari gertatuak, soinekoak, motorrak, makinak, elektronik eta bestelako produkto landuak. Funtsean, scotiarren merkatalgoak kolonizapen baten prozedura klasikoa du.

Arazo guzti hauek eta antzeko hainbat azaldu ohi dira galderantzuzko liburuxka batzuetan: **100 Home Rule Questions** (Autonomiaren 100 galdera), **Why of Scottish Nationalism** (Scotiar Abertzaletasunaren zergatiak) eta beste honelako edozein batzuetan eskuz esku ari dira han-hemenka.

Praktikan errezetario batzuetan, hots abertzale on izateko errezeta, edota abertzale bihurtzeko bakoitzak izan ditzakeen kezken argigarri. Funtsean, euskaldun batek edota edozein nazio txikitako abertzaleek hainbatetan planteatzen dituzten galdera arruntei buruzko erantzunak: Estatuak batzen ari diren garai honetan, nola nazioak askatu? Eta nazio txikien egiazko posibilitateak? Zer mailatako askatasuna? Estatu handiekiko harremanak... etab. etab.

Bataz beste, abertzale sentipena gazte eta klase apalen gogoeta da Scotlandan. Zenbat eta zaharrago eta abe-

ratsago, hainbat eta Ingalaterrari atxikiago. «Ingeles» eta «scotiar» deiturak, berriz, guztiz esankorrek dira, baina gizakume bati dagokionez, eta baita politik alderdiei buruz ere. Honelatsu, SNP «scotiarra» da, laborista, kontserbato-re eta liberal alderdiak «ingeles» diren artean.

Amaitzeko, scotiar hizkuntza, gaelikoa, neurri handi batetan galduea dago iadanik. Zenbat eta iparrago eta mende-balerago (Ingalaterratik urrutiago) hainbat eta gehiago hitzegiten da. Highlands (Goi-herri) delako lurraldeetan mintzatzen da gehienik. Gainerako euskalde askotan aspaldi dute galdurik, eta orain arte behintzat, nahiz eta abertzaletasun zentzua gori-gori egon, ez da oraindik herri hizkuntzari erabateko garrantzia emango dion mugimendurik sortu.

Ikuspegi kontrajarriak Dundee-ko uda ikastaroan barrena hainbat anekdota

Esan bezala, Dundee-ko Ingeles Uda Ikastaroan barrena hainbat naziotako ikasleak bildu dira, eta euskal abertzale eta espainiar ezkertiarren arteko desberdintasunak nabarmentu, ez baitira, jakina, ikuspegi berdinez azaldu.

● «Felipe González baino ezkerago» definitu diren hauek, Espainiako rejioen aldeko abangoardia bezala azaldu dute beren burua ikastaroan zehar. Adierazi dutenez, Catalunyako jarrera (PSUC?) ulertzen omen dute, baina ez, ordea, Euskal Herriarena.

● Iraultzaile sentitzen diren aldetik, SNP alderdi burgesa ez ote den galdetzeko aukerarik ez zaie faltatu, gero **Scotland will win with labour** (Scotlandak laboristekin irabaziko du) pegatina erreformista paparrean azaltzeko lotzarik izan ez badute ere.

● Dundee-ko Unibertsitateko irakaslerik gehienak «tory»-ak (kontserbato-reak) dira. Hala ere, kuriosoa hain zuzen scotiar kontserbato-re eta espainiar ezkertiarren arteko flirteo-a, euskaldunekin ez ikusi egin duten artean.

Izan ere, prentsarako elkarrizketa bana, (argazki eta guzti) egin zitzaion nazio bakoitzeko ikasle bati, eta euskaldunen arteko bati ere egin zitzaion arren, ez zen gero argitaratu eman, «ez politizatzeagatik».

● Azken egunean nazio bakoitzeko ikasleek beren herriko folkloreak agerpen bat egin behar izan zuten. Euskaldunok foruak galdutako zireneko ehun urtehurrena jakinarazi zuten, Xenpelar eta Txirritaren bertsoak kantatuz, ingeles-ko itzulpen eta guzti. Ez zuten, ordea, beren txanda amaitu ahal izan, irakasleek «No meeting» esanez ebaki egin baitzuten.

Folklore agerpen honetan, espainiar iraultzaileek «Asturias patria querida», «Desde Santurce a Bilbao» eta «Poronponpon» direlakoak kantatu zituzten, beste zenbaiten artean.

● Udako Ingeles Ikastaro honetan ez zen Scotlandako historia, kultura eta hizkuntzari buruzko mintzaldirik programatu. Azkenik hitzaldi bat eratu zen, euskaldunok zuzendariari propio eskatu eta gero.

William Wolfe, Scottish National Party-ko «leader»a. Argazkia Royal High School delakoan egin da, Scottish National Assembly-ren batzokitzat proposatua.

ELA EUSKAL SINDIKATOA KAZETARIEI MINTZO

Berrogei urte hauetan lehenbiziko aldiz, gaur irailaren 18-an, ELAK kazetariekin batera mahai-inguru bat ospatu du. ELAk gaur agertu ditu ofizialki, berre asmoak, helburuak, eginbideak eta bizi duen une historikoa.

Kazetari, argazkilari eta irratikoak, guztira 27ren bat berriemale, Santutxura bildu gara eguerdiko hamabiak-hamabietan. Hemen bildu gara, Gadiana, Cambio 16, Gaceta del Norte, Cuadernos, Garaia, Berriak etab... etab. Hauekin batera Donostia eta Loiolako Herri irratikoak, Iparraldeko Enbata, eta Anaitasuna eta ZERUKO ARGIAKOAK.

Aurrez elatarrek «Aldizkari entzatz Adierazpena» izenburuko txostena banatu digute mahaikide guztioi. Txosten hau ale honetan berton argitaratu da.

Ondoren Manu R. Arangiz lehendakariak mahai-ingurura bildu garen berriemale guztioi, zorionak eta eskerrak eman dizkigu ELAri buruz egin diren bidegabekeriak eta esan diren gezurrak salatzen, argitzen eta jendeari ELAren egitazko jokabidea garbitzen lagundu diogulako.

Elkarriketa hasterakoan elatarrek adierazi digutenez, kazetaurreko honen helburuetariko bat, aurtengo abuztuaren 16tik 20ra bitartean Durangon egin zuten 3gn Kongresoaren berri ematea litzateke. Mahai-ingurua horretara mugatua gelditu da, nagusiki bederen.

Galdera gehienak erdaraz eginak izan dira. Bildu garen berriemale guztion artean, Anaitasuna eta ZERUKO ARGIAKO ordezkariok bakarrik egin ditugu galderak euskaraz. Horregatik euskaraz egin ditugun galderok azpimarkatzeari bidezko deritzagu.

—**Kazetariak:** ELAren barruan talde desberdinak agertu izan dira. Une honetan nola arkitzen da zuen arteko batasuna...?

—**ELAk:** Egia da gure artean talde bat baino gehiago egon izan dela. Hala ere, azken hiru urteotan zehar gure arteko talde desberdin gehienak bildurik eta baterik gelditu dira. Une honetan «Eladio» horiek bakarrik daude gureganetik aparte; beste gainontzeko talde guztiok elkarturik gaude. Hirugarren Kongreso honetatik, ELAK oso batua irten du.

—**Kazetariak:** Lejoako Kongresoak zuen elkarketa honetan eraginik izan ahal du?

—**ELAk:** Lejoako gertaerek ez dute quagan ezeren eraginik izan. Gure arteko talde bakoitzak elkartzeko premia ikusten zuen eta halaxe gertatu da.

—**Kazetariak:** Egun hauetan Lejoako edo Eladio hoiek sindikal harremanetako Ministro Mata-Gorostizagarekin hiz-

ketatu dira. Zuek ala hauek onartuko ditu?

—**ELAk:** Mata-Gorostizagarekin datarren asteartean egongo gara: (hilak 21). Gauza honetaz guk ez dugu batere buruhausterik, Europako sindikato denak, Frantziako C.F.T.C. ezik, eta Espainia mailan UGT, USO eta CC.OO. denok gu ezagutu eta onartzen gaituzte ELA bezala. Bestalde guk dugun errealitatea erreparaturik ez dugu uste zalantzarik izan daitekeenik.

Kazetariak: Gobernuak eskaintzen duen legalitate horretan sartuko ahal zarete?

—**ELAk:** Orain berton galdera horren erantzunik ez daukagu ematerik. Beste sindikato guztiekin batera aztertu beharrezko arazoa ikusten dugu hori guztia. Orduan erantzungo dizuegu beraz.

—**Kazetariak:** ELAren barruan etorkinak zenbat dira? Zein mailatan daude?

—**ELAk:** Etorkinei buruz gure Estatuok garbi mintzo dira. Guk ez dugu etorkinei buruz diskriminaziorik egin nahi. ELA, Euskadiko langile guztiei zabalik dagoen Euskal sindikato bat izaki. Begira adibidez: hor banatu dizuegun Lan-Deya ale berezian agertzen diren izen asko ez dira lur honetakoak; halarik ere Nazio Batzorde edo beste goi mailako ardurakizunetan sartuak daude.

—**ZERUKO ARGIA:** ELA bere printzipetan sozialista agertzen da. Zein da ELAK sozialismoari buruz duen ikusmena? Sindikato sozialista bezala harremanik bai ahal du beste politik talde sozialistez?

—**ELAk:** Egia da gure printzipioetan sozialista agertzen garela. Durangoko III-gn Kongresoan erabaki genuen. Gauza hau dela-ta gure artean ez da istilu haundirik sortu. Hauteskunde bidez erabaki genuen eta gehiengo nagusi bat sozialismoaren alde nabarmendu zen. ELAk soziedades edo gizarte sozialista bat nahi du. Gure printzipioetan agertzen da zein sozialismo mota maite dugun. Talde sozialistez ditugun harremanak? Kongresoan ELAko langileek aldeztu zuten pundu bat alderdi politikoguztiez eduki behar genuen independentzia izan zen. Gu, geure buruaren jabetza dugun sindikato bat gara. Talde politikoeekin harremanik badugu, baina geure nortasuna gordeaz.

—**ANAITASUNA:** Zenbait alderdi politikok ELA duela bere oinarria esan izan du. Gezurtzat eman ahal liteke hau?

—**ELAk:** Gure sindikatoan alderdi askotako jenderik ez dagoenik ez dizugu ukatuko, langile hauek ordea beren oinarriak sindikatoan dituzte. Guk egitazko sindikato askatu baten independentzia gorde nahi dugu. Honek ez du esanahi gure jokabide «purista» denik eta guk politik joera bakartiak maite ditugunik. ELA, Euskal politikaren txutuinguruan kokatua dago, geure politika dugu eta halaxe jokatu dugu. Adibidez, duela zenbait hilabete ELAri Euskadiko gobernuak «Consejo Delegado» sartzeko bide egin nahi izan zion. Guk ez genuen onartu. ELA «Consejo Consultivon» dago; baina beste horre-

tan ez du sartu nahi izan.

—ZERUKO ARGIA: Talde sindikal
—ZERUKO ARGIA: Talde sindikal
abertzaleekin nolako harremanak dituzue?

—ELAK: Harremanik badugu, baina azkenaldiotan, gu geure barruko gauzak zuzentzen ibili gara. Hemendik aurrera harreman sendoagorik izango dugun itxaropenik badugu.

—Kazetariak: K.A.S.-i buruz zer iritzi duzue?

—ELAK: Gai honi buruz hemendik hogeia egunera erantzun ahal izateko modua edukiko dugu. Aurre-iritziak ematerik ez daukagu. Urriko Kongresora ordea denak joatea nahiko genuke, hots Euskal alderdi eta erakunde guztiak.

—Kazetariak: ELAK kristautasunaren sigilua gordeko ahal du?

—ELAK: Sindikato honek, bere burua kristautzat eduki izan badu ere sekula ez dio bere barruko langilei kristautasunaren konturik eskatu. ELA, C.M.T. (kristau kutsukoa) eta C.I.O.S.L. (sozialist ezpalekoa) biotara bazkidetua dago. Eta azken honen sortzaileetako bat da gainera.

—Kazetariak: C.O.S.-i buruz zer diozue?

—ELAK: Orain hitzegingo dugu erakunde hauekin. Baina guk sindikato guztiekin hitzegin nahi dugu, hots COS-en barruan ez daudenekin ere bai.

—ZERUKO ARGIA: Galiziako sindikatoekin loturarik edo harremanik ba ahal duzue?

—ELAK: Galiziako sindikalismoa ez genuke gutxietsi nahi. Baina guk oraingo ez dugu haiekin harremanik. Sindikalismo mugimendu gorpuztu bat ager baledi, guk harremanik izango genukeela iruditzen zaigu.

—ANAITASUNA: ELAK Hegoaldean bakarrik kokatu behar ahal du? Horrela izatekotan, «Euskadiko Sindikato» deitzea merezi ahal du?

—ELAK: Iparraldean ere baditugu delegatuak, baina oraingoz Hegoaldean bakarrik jarraitzea erabaki genuen. Hala ere beti zabalik gaude denok elkartu gaitezen.

Honenbestez bukatu da ELAK Santutxun eskaini digun mahai-inguru garrantzitsu hau. Euskal Sindikato bat plaza-ratzen hasia dugu. Kazetaurreko honetan agertu dutenez ELA, Euskadiko langile klasearen Euskal Sindikato demokratiko bat da. Alderdi edo politik erakunde orotarik independentea.

Santutxuko mahai-inguru honetara bildu diren elataarrak:

Manu Robles-Arangiz. Lehendakaria.
Joxe Migel Leunda. Lehendakariordea.

Alfonso Etxeberria. Idazkari Nagusia.
Maritere Bereziartua. Talde Ekilekoa.
Eusebio Alberdi. Talde Ekilekoa.

Alex Agirrezabal. Talde Ekilekoa.
Juan Olaskoaga. Gipuzkoako Herrialdekoa.

Daniel Gómez. Bizkaiko. Herrialdekoa.

PILAR IPARRAGIRRE ETA ANATSAN

ALDIZKARIENTZAT

ADIERAZPENA

ELA, 1911gn. urtean sortu zen; beraz 65 urteko bizi-aldia du beregan; urte hautatik 48 ixilpean igaro behar izan ditu.

Bere lehendabiziko Konfederal Kongresoa, Eibarren egin zuen 1929gn. urtean; bigarrena berriz Gasteizen 1933 gn., eta orain 43 urte pasatu ondoren, Kongfederazioaren, nagusia den batzarrak, IIIgn. Kongresoa hain zuzen prestatzera goaz. Kongresoa aldi bitan banatu dugu.

Kongresoaren Lehen Aldia, Abuztuaren 16-20 ra, Durangon egin genduen. Bai Printzipio Adierazpenak, Estatutoak eta Barneko Araudiak ere han onartuak izan ziren. Aldi aurrez, militantei bai bazkideei, Printzipio Adierazpen, Estatuto eta Barneko Araudien aurre iritziak banatu zitzaizkien, Kongfederazioaren zutabe diren: lantoki eta herrietako Profesio Elkartetan, Profesio Federakuntzetan eta Profesioarte-ko Eskualde, Herrialde eta Nazio Baturretan behar bezela aztertu eta eztabaidatzeko.

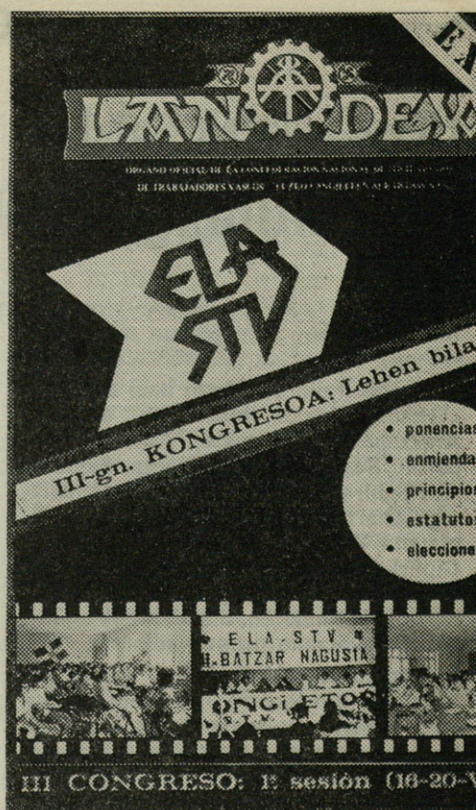
Kongresoa hasterakoan zuzenketa edo enmiendak aurkeztuak egon arren, bertaratu ziren ordezkari guztiak, taldeetan bildu ziren, aurre-iritziak bai euskeraz bai erderaz berriro aztertze eta zuzenketa berriak azaltzeko; denak eztabaidatu ondoren autarkiz hartu ziren erabakiak; honela Kongfederazioaren bidea markatuko diguten oinarriak jarriaz.

Kongresoaren Lehen Aldiaren azkenengo egunean, ezkutuko autarkiz, Kongfederazioko Erakundearen aukeratzea egin zen eta honela gelditu zen: (68 lagunek osatzen duten) Nazio Kontseilua, (36 lagunek) Nazio Batzordea, (12 lagunek) Talde Ekilea, bestalde orain arte denok ezagutu ditugun une historikoengatik, probisionalki jarriak zeuden kargoak, hots, Lehendakari, Lehendakariorde, Idazkari Nagusi eta Diruzaina, izendatuak gelditu ziren.

Etxearen oinarriak tinkotzen, barneko lanaren bidez hasi gara, propaganda eta agerpen zarataturik gabe, ze aknaldi berri baten aurrean arkitzeak, prestatuak egotea eskatzen baitu.

Bigarren Aldia, Urrilaren 30 eta 31 an egitea pentsatzen dugu.

Kongresoaren Bigarren Aldi hau erabat zabal egiteko asmotan gaituzue, lantokietako Profesio Elkarteko ordezkari guztiak eta euskal erakunde denak aurrean ditugularik. Gurekin izango ditugu baita ere Estatu Españolako sindikal erakundeetako ordezkariak; beste lurraldeetako 30 bat Delegazio, Lanaren Munduko Kongfederazioa (CMT) Sindikato Askatuen Kongfederazioa (CISL), Europako Sindikatoen Kongfederazioa

(CES) eta Lantegietako Idazkaritza Profesionalekoak (SPI) besteen artean.

Kongresoaren Bigarren Aldirako hau da Urrilaren 30 eta 31 rako lan zerrenda hau dugu prestatua.

—Manu Robles Arangiz lehendakariari ongi etorria.

—Lehenengo aldiaren akta irakurtzea.

—Aldi berean onartutako Printzipio Adierazpen eta Estatutoak irakurtzea.

—Alfonso Etxeberria, Idazkari Nagusiaren txostena.

—Gomitatuak izan diren delegazioen aurkezpen eta esku-hartzea.

—ELAK, aurre-iritzian agertutako Egitarauaren zuzenketa irakurtzea eta eztabaidatu ondoren autarkiz erabakiak hartzea.

—Ekintzetako Planari ezarritako zuzenketa irakurtzea eta eztabaidatu ondoren autarkiz erabakiak hartzea.

—Agurra.

Behar bezela aztertu ditzaten eta zuzenketa prestatu, bazkide guzien artean bai Egitarauaren eta Ekintza Asmoaren aurre-iritziak zabaltzeko.

ELAK Kongreso honen bidez eta aurrera begira dauzkan ekintzen bidez, euskaldun sindikalismoa, ekinaldi edo etapa berri honetan ezartzea nahi du, Euzkadiko langileria bere baitan hartuaz, guzizon interesak hobekiago zain-tzeko.

Bilbon, 1976ko Irailak 18.

Hego haizeak jo du

GOVERNAPEN MINISTROA EUSKAL HERRIAN

Hamazazpi alkateren eraginez

Hauzia irailaren 10ean hasi zen.

Hondarrabiako hilketaren ondotik, Aretxabaleta, Arrasate, Azkoitia, Azpeitia, Bergara, Eibar, Elgeta, Eskoria-tza, Gabiria, Hernani, Legazpia, Ormaiztegi, Oiartzun, Urretxua, Usurbil, Zaldibia eta Zegamako hamazazpi alkateak Gipuzkoako Zibil Gobernariarengana azaldu ziren. Publik Indarra neurtu beharra eskatu zioten, eta alkateok aginte batez baliatzeko premia adiarazi.

Erantzuna, jakina denez, guztiz zehatz eta ulerterraza izan zen: «Buru-zagi bakarra Gobernaria da, eta alkateek ez dute ez aginte eta ezta erantzukizunik ere».

Ondorioz, alkateok sei puntutako agiri bat agertarazi zuten, ofizial errepre-sioa aipatuz, erresponsabilitateak eskatuz, eta, Errege eta Gobernu Lehendakariari, Gipuzkoako Zibil Gobernari, Goardia Zibileko Zuzendari Orokor, Segurantzako Zuzendari Orokor eta Gobernaren Ministroaren Euskal Herria-erikiko politik gestio eskasa salatuz.

ALKATEAK MADRIDEN

Geroztik, Aretxabaleta, Arrasate, Azkoitia, Azpeitia, Bergara, Eibar, Elgeta, Gatzaga, Hernani, Hondarrabia, Legazpia, Ormaiztegi, Oiartzun, Usurbil, Urretxua eta Zaldibiako alkateak Madrilera abiatu ziren, non lehenik Marcelino Oreja Agirrekin mintzatu ziren, eta, gero, Martin Villa Gobernaren Ministroarekin.

Marcelino Orejarekin izan zuten elkarrizketa erraza izan zen, gehienetan ohi denez. Pertsonalki, Orejak, hauzia ezagutzen du, eta ez zaio azaldu, beharrik eta ezta konbentzitu beharrik ere. Baina, noski, azken batean, Oreja ez da Gobernaren Ministroa, eta Ministro Kontseilu barruan hamabostetik bat baino ez da.

Dena den, amnistia buruz esate bererako, elkarrizketatik atera zenez, Gobernuan sinetsirik daude eman den amnistia erabatekoa izan dela, gehiago ezin daitekeela eman, odolekikoak ezin baitira inola ere atera. Orejak bere aldetik adibide bezala jarri zuenez, berak Ingelesekin elkarrizketan ihardun behar izaten duenean ez omen du ezertarako Gibraltar aipatzen, bestelako gaietan aurrerapenik egin ahal izateko.

Gobernaren Ministroarekin egon ondoren, alkateok nahiko baikor itzuli ziren Madridetik, berehalakoan Euskal Herrira etortzea agindu baitziren.

GIPUZKOAKO ZIBIL GOBERNUAN

Gipuzkoako alkate guztiak bildu ziren hilaren 17an Donostiako Zibil Gober-

nostian behinik-behin, bi talde guztiz nabarmen kontrajarriak baitaude.

Egaña mutrikuarrak lasaiago hitzegin teko beste moduren bat bilatzea proposatu zuen, inkesta, kuestionario edo beste sistima batez baliatuz. Mutrikuko alkateak bortxapenik gabe hitzegin nahi zuela adiarazi nahi zuen nonbait. Ministroaren ala Herri Zentsuraren bildur zen da arazoa.

Jose Luis Elkoro bergararrak gogorazi zuenez gero, Euskal Herriak hain-

nuan. Martin Villa ministroa hiru ordu laurden beranduago iritsi zen.

Ohizko agur eta aurkezpenen ondotik, Irungo alkatea mintzatu zen lehenik. Bergaretxek, Hondarrabiako gertakariak onartu ez baina, ia justifikatuz hitzegin zuen, azken batean «herriarrak berek izan zirela hauzia probokatu zutenak» esanez.

Bigarren goz, hamazazpi alkatek izenpeturiko bederatzi puntuko agiria irakurri zen (ikus **Alkateen Agiria**), eta baita kopia bat Ministroari berari utzi ere.

Gervasio Juaristi zaraiztarak zenbait punturekin ez zegoela bera konforme adiarazi zuen. Eta Donostiako Lasak, berriz, behar zela lehen lehenik, ia han bildurik zeudenak benetan herriaren ordezkari diren erabaki, zeren, Do-

xeago batetarako utz daitekeen arren, beste batzu, ordea, ahalik eta azkarren, egun batetik bestera erabaki daitezkeenak omen dira, alkateon agirian proposatzen diren puntuak kasu. Elkororen ustetan, Gobernuak oinarritzko puntu hoik onartuko balitu, tentsioa neurri handi batetan lasaituko litzateke.

Ministroak, eskariok kontutan hartuko zituela esan zuen. Eta NOIZKO? galdetu zitzaionean, itxuraz nahiko moles-taturik, gauzak serioak direla erantzun zuen, azterketa sakon bat behar dutela, eta Ministro Kontseiluak erabaki behar omen...

ERRESULTADU POBREAK

Ministroaren bisita honekin prensa

bat eskakizun planteaturik dizkio Administrazioari. Hoitako zenbait epe luze-sensazionalista mota batek egundoko montaita egin duen arren, ondorioak, ordea, nahiko pobreak izan dira, eta Madridera joan ziren hamazazpi alkateok suntsiturik geratu dira.

Era batez zein bestez, Ministroak so-

luzio edo plangintza konkretu bat ekarriko zuela espero zuen ezezkorrenak ere. Ministroa, ordea, esku hutsean etorri da, Madriden utzi zuten bezalaxe. Ez da inolako agintzarik egin, eta ezta eperik markatu ere.

Hitzak, haizeak daramazkien hitzak. Espediente politiko bat bete da.

Hamazazpi alkateon agiria

Hondarrabia, Zaldibia, Ormaiztegi, Bergara, Arrasate, Oiartzun, Hernani, Eibar, Urretxua, Aretxabaleta, Usurbil, Elgeta, Legazpia, Azkoitia, Azpeitia, Eskoriatza eta Gatzagako alkateok Gobernapen Ministroak hartu gintuen Madriden, hilaren 13an. Geroztik, gaurko egunean, berriro mintzatu gara elkarrekin Gipuzkoako Zibil Gobernuan, gainerako alkate gipuzkoar guztiekin batera. Ondorioz, Madridera joan ginen hamazazpiok honako agiri hau argitara eman nahi dugu:

AGIRIA

Gipuzkoako Zibil Gobernuan izan den biltzarrean, Ministroari berari entzun ondoren, Madrilén agertarazi genituen proposamen berberak berresan ditugu, gure Herri honetan nabarmentzen den ondoeza nolabait arindu nahirik.

Gure eskakizuna, euskal problema-ren planteamendu sakon bati dagokio, Estatuak berak onartzen duen zentzu eta maila politiko hutsean:

1.—Publik Ordenaren planteamendua lehen bai lehen egitekoa dela iruditzen zaigu, eta Hondarrabian zein Pasaian izan diren ezbehar mingarriak berriro gerta ez daitezen, manifestazio eta batzarre baketsuak sakabanatzeko erabili ohi diren errepresio sistimen proporzionalitatea eskatzen dugu. Bestalde, manifestazio eta batzarre baketsu hoiek zilegi eta libro izan behar luketela uste dugu.

2.—Zentzu honetan, ordeneko indarrak kontrolatzeko behar beste aginte eta ahalmen eskatzen dugu alkateok.

3.—Autonomi Estatutua eztabaidatzen den artean, 1937ko ekainaren 23ko Lege-Dekretoaren (Ekonomi Kontzertua kendu zuen legea) deuseztapenari buruz, lehendanik egina dugun eskaria gogorarazten dugu.

4.—Politik preso guztientzat amnistia eskatzen dugu. Eta erabateko am-

nistia hau erabakitzen den artean, dagoeneko eman denaren aplikapen zabiago bat. Orobat presoen egoera hobetu beharra, Euskal Herriitik hurreago dauden gartzeletara erakarriz, senideen ikustaldiak erraztuz eta gehituz.

5.—Planteamendu honen barruan, euskal ikurriña publikoki agertarazteko baimena, ahalik eta azkarren ematekoa dela.

6.—Euskara eta gaztelaniaren elkar-ofizialtasuna.

7.—Ikastolak, Hazkuntza eta Zientzia Ministeritzaren ardurapean dauden bestelako eskolen ofizial maila berean jartzea.

8.—Gure probintzia honetako bereizkuntzak hurbiletik ezagu ditzala eskatzen diogu gure Gobernariari, eta, ondorioz, euskaldunentzat historia eta usadio suposatzen duen oro, zain eta errespetu dezala. Honelatsu, guztiok nahi dugun elkar-bizitza baketsuaren egokiera posible litzateke.

9.—Gertakarien egiazko informazio zehatza eskatzen diegu berriro ere komunikabideei. Agindu arren, ez dugu oraindik Hondarrabian gertatutakoaren berri jakin ahal izan.

Hondarrabiako gertakariak aztertutik izan daitezela, eta harako informazioa zehatz mehatz herri mailan eman dezate.

Ministroaren bisita hau, nolabaiteko interes batez espero genuen, Madriden ekin genion eskabideei erantzunez, zerbait konkreturik ekarriko zigulakoan. Hala ere ez du egin entzun baino, zuhurrez eta azkar samar zenbait erabaki hartuko direla aginduz.

Gaur izan den biltzarrean Ministro Jaunak izan duen jarrerak berriro ere harritu gaitu, guk geuk ekintza zehatzak nahi genituen arren, ez baitiegu gure herriei eskaini ahal izango, nahiz eta azkar asko egin beharrekoa iruditzi izan.

Donostian, 1976ko irailaren 17an.

Plazentziako udalbatzaren erabakia

Hilaren 14ean bildu zen Plazentziako Udal-batza, azkenengo gertakariari buruz hainbat herritan hartu diren erabakiak aztertu asmoz.

Udal-batzak aho batez onartu zituen hamazazpi alkateek hilaren 10ean hartu zituzten erabakiak. Bai eta herriari jakinarazi ere, ez zuela hamazazpiok Gipuzkoako Gobernariarekin izan zuten biltzarrearen berri jakin, presnan irakurri arte.

Udal-batzaren agerpenaren ondotik, giroa lasaitu bide da plautxiatarren artean.

Beste zenbaitek

Bizkaiko beste zenbait Udaletxek ere Gipuzkoako 17 alkaten erabakia onartzea erabaki du.

Araba aldean Aramaionakoa elkartu da Gipuzkoakoekin.

Ondarrabiak soka luzea

ZENBAIT ELKARTEK

Denen agiriak argitaratzeko lekurik ez dugu, zoritxarrez. Ezta laborpen egokirik egiteko ere. Barka biezagute irakurleek.

● Pasaiko 9 elkarte Udaletxearen erabakia onartzen dute eta Hondarrabian eta beste herri askotan izan diren eraso beldurgarriak salatu dituzte.

● Donostiako beste 9 elkarte ere jokabide berdina hartu dute. Baita Hego-Euzkadiko Profesional elkarteak ere.

● Elias Kerexetak, berriz, «El Desencanto» filma festibaletik erretiratzea erabaki du.

● Donostiako Gotzaitegiak eta Irun-Hondarrabia inguruko apaizek ere salatu dute bidegaberia hau.

● Donostiako Herri iratiari, aldiz, hiru espediente sartu dizkio «Información y Turismo»ko delegaduak: Radio Nacional-aren gaiak erabili dituelako; aurre-zentsurara eraman ez dituelako berriak; eta Donostiako gotzainen eskutitza eta Buen Pastor-ko meza zuzenean eman zituelako.

NORK KUKURRUKU!!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ok

urkaldian

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

lfiurrtza

Zarautz

Transportes **anzkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilibe, Gaiteiz, Alicante, Elche, Elda, Murela,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean iruten:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lago,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusien, ERGOTIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrerizkiak: 552650 - 552654

Apertado 1981

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1980'an sortutako etxea

ERRREDIZAK - EDERGALLUAK

BEIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2

(Esquina Zubleta)

DONOSTI

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

ETXKO - ANDRE: MAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dazu
ATOMIZADO LAGARTO — Jabea erabili beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — Jabea bear dazu erosi

JABON LAGARTO, garbiketarako jabea bakarra
Etoko-andrearentzat nekeamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

Katalandarren

"Diada"

Egun gogoangarria zinez Kataluñako kondairan, joan den irailaren 11an maitu dena; berrogei urtez debekaturik egon ondoren, legez ospatu baitute aurten katalandarrek beren «Diada», beren Aberri-Eguna alegia.

Leku askotan antolatu dira jende-bilera gaitzak: Lleidan, Gironnan, Tarragonan, Seon. Baina bileretan nagusia, jakina, Barcelonan bertan izan da. Ez Barcelonan bertan, egia esateko; jaia-aren etsaiak debekatzen saiatu direlako, eta debekatzen ez ausarturik, Barcelonatik urruntzea bederen lortu dutelako. Bilera nagusia, horretara, Sant Boi-n izan da, erditik hamar kilometrotara, Barcelonako aireportutik hurbil.

Zenbat jende bildu da Sant Boira? Ezin esan. Kaleak eta inguruak beribilez eta jendez mukuru baterik, anitz eta anitz, ehundaka kotxetan, gelditu da bertara azkenean ezin iritsirik. Jendaketa xifre borobil bat eman nahi izanez gero, 100.000 eman behar bide da (biharamunean prentsak adierazten zuenez).

Hitzaldiak hasi baino lehenago, bi gertakari xume eta hunkigarri aipatu behar.

Alde batetik Rafael Casanova-rena: bertako eliza batetan lurperaturik, 10.000 lagun joan dira, enparantzara aurretik, katalandar famatuaren hilotza errespetuzko gorazarre isila eskaintzera.

Bigarrenak, berriz, Sant Boiko plazan bertan gertatua, barnagotik astindu gaitu euskaldunok. Sargori kiskalgarrian minutu luze batez iraun duen isilune isilak helburu berezia baitzuen: Irailaren 8an Hondarrabian hil den Zabala-ren heriotza gogoraztea. «Askatasuna-aren alde bere bizia galdu duen azken borrokaria», Maria Josep Arenós-ek esan duenez. Minutua bukatu orduko-ke, euskal ikurriña bat eragin dute tribunaren aurrean zeuden euskal orde-za-riek; eta txalo-zartaldi zaratsua ez da berehala amaitu.

Eta orduan, denon arreta oraindik Gipuzkoan zegoelarik, hitzaldiak hasi di-

ra. Lehendabizikoa, «Consell de Forces Politiques»-en izenean, Miquel Roca-k egin du. Zuhur bai, baina osoki ir- mo, Kataluñarentzako autonomia eska- tu du, 1938an indarka kendu zitzaiena berriz bihurtuko zaielarik. Txaloak uga- ri, behin eta berriz.

Askoz ere hotzago Octavi Saltor-i egin zaizkion agurra eta adioa. Saltor- ek sobera aipatu du kondaira zaharra; eta, batez ere, Saltor liberala, «Lliga» koa izana da gerla aitzinean. Hots, es- kuindarren «Lliga» hark erdipurdi jo- katu zuen gerla denboran katalandar abertzaleen iritziz. Hala ere, errespetuz tratatua izan da; eta azkarrago buka zezan, txalokadak gertatu dira desteno- rean; baina ez besterik.

la Roca bezain bero hartuta, azkene- koz, Jordi Cardonell mintzatu da. Beste biak baino plaza-gizonago agian, «Assemblea de Catalunya»-koen ize- nean hitzegin duen honek ere 1932ko Estatutoaren bihurtura eskatu du. Tar- teka-marteka, han eta hemen, behin eta berriz hasia eta berretua, eskabide ba- kar bat entzun da katalandar guztien ahotan:

«Libertat ¡Amnistia!
Estatut d Autonomia!».

Eta, ia bi ordu beranduago, eta irri- barea aurpegieta agertzen zela, abots ozenaz kantatu dituzte denek «Els se- gadors» nazio-kantaren hiru bertsoak.

«Visca Catalunya Lliure!» entzuten zen han eta hemen; eta orroa bat be- zala: «Visca!!!». Eta lau barra gorrien bandiera-itsasoa berriro kulunkatzen zen buruen gainetik.

Egun ederra zinez!

Eta, gu euskaldunontzako, egun argi- garri bat ere bai.

Han, ezker eta eskuinetik, maximalis- motik urrun, politika-eskabide bakar bat

entzun baita; han gerla-aurreko mugi- menduak eta gerla ondoko berriak, es- kuz esku ikusi baititugu; han gorriek eta zuriek eta horiek ikurriña bakar bat atera baitute: Kataluñarena; etorri- tako jendeen alde asandakoak esanik ere, arratsalde osoan hitzik bat ere gatzelaniaz entzun ez baita; liferentziak ezertan ukatu eda izkutatu gabe ere, errespetuz entzun baita deserritik Tar- radellas zaharrak igorri duen mezua, eta errespetuz ere agurtu Companys eta Macia-ren irudiak. Etendurarik ez Barcelonan, berriari ukorik ez. Aberria- ren egunean ABERRIA ospatu dute de- nek, Kataluña katalana. Aberria eta ez besterik «Diada»-ren egunean: eskuin- darrena eta ezkertarrena, zaharrena eta gazteena. Eraso bakar bat: sukurtsalis- ten kontrakoa. Hor denak bat. Katalan- darren artean, berriz, eskomigurik ez. Denentzako onargarri ez litzatekeen le- lorik bat ere ez. Haurtzarotik aterea da Kataluña. Nolako jarraipidea, adiskide- ok! Zein tristea, zein negargarria, gu- rean gertatzen dena!

Han ziren, bai, Kataluñako milaka banderen artean, beste banaka batzuk: hiru euskal ikurriña, esate baterako, zapi beltzez hornituak; Andorrako ban- dera bat, Andaluziako bi. Besterik zer? Bi bandera beltz, txikiak; eta bizpahiru aldiz tribunatik arbuatuak, beste hiru gorri-hori-more. Hori zen dena.

Eta sozialistek, eta PSUC-ekoek be- rek, inolako segientza gorraieririk ga- be, soil-soilik, behin eta berriz ohiru egin dute:

«Visca Catalunya Lliure!».

Barcelona Europa da. Bagenekien.

Baina inori ahantzi baldin bazitzaion, ederki oroitarazi digu «Diada»-ko bil- tzarre ederrak.

SABI

ILLE — MOZTEGIA

R. M. Zuazola, 53 - behean

Urrut. 78 12 11

— OINATI —

GALARZA

FARMAZIA ETA DROGERIA

Zuazola, 6

Urrut. 78 11 28

— OINATI —

IRRATI eta TELEBISTA «ZELAYA»

ETXETARAKO ELEKTRO TRESNAK
INSTALAZIO ETA SUKALDEKO ARMARIOAK

Patrua Kale, 10

Urrut. 78 18 07

— OINATI —

BIZENTE ORMAZABAL ELORZA

PHILIPS-EN ZABALTZALE BAKARRA
ETXERAKO APAILUAK ETA ERREGALU-GAIK

Alzaa, 9

Urrut. 78 11 09 — 78 11 09

— OINATI —

ANA MARI

ILLE-MOZTEGIA — KOSMETOLOGIA

Zumalakarregi, 2

Urrut. 78 14 04

— OINATI —

Irrati eta Tximist-Indarreko Tallerrak

FELIX ARREGI

BANATZAILE BAKARRA PHILIPS
INDUSTRIAKO ETA BIZITEGIRAKO TXIMIST-INDARRA
LANTEGIA TELEBISIOAK EZARTZEKO, KONPONTZEKO
ETA EGIAZTATZEKO

Zuazola, 55

Urrut. 78 11 93

— OINATI —

TXURRUKA

BANDERILLETAN BEREZIA
ZERBITZUA EZIN HOBEA

Foru Enparantzan

Urrut. 78 17 18

— OINATI —

Autoserbizioa

ZELAYA

HARAGITEGIA — TXERRIKIAK — ARNARITEGIA — JAN-EDARIAK
BARAZKIAK ETA ARRAI JELATUAK
ETXEETARA ERAMATEN DIRA

Apalaza etorb., 2
Marzelino Zelaya, 1

Urrut. 78 12 22

Urrut. 78 16 55

— OINATI —

SANTIAGO GORCOSTEGI

Sakatze Sakona (embutición profunda) —
Tximist-Indar tresnentsat Gaiñerakoak — Bes-
te Gaiñerakoak — Metal Zatiak Kautxori Mol-
datu Errezak Metalezko Erredizak — Ohetxo
Tolesgarriak Elastiku Zintzilikatik Burni Lantze
Paregabea

Obispo Otaduy, 25

Urrut. 78 15 40 — 78 15 41 — 78 15 42

— OINATI —

TXOKOLATE

Loyola

TA GOZOKIAK

— OINATI —

IGARTUA eta Cia. S. A.

T A I G A R

MAKULUAK ETA KALE-ARGITARAKO HABEAK — KATEAK

OINATI

—

VITORIA

—

SEVILLA

Antimarxista eta sozial-demokrata omen...

TXILLARDEGI MINTZO

Euskal politik indarren egoera eta batasunaz

LUIS A. ARANBERRI

ESB-ko mahai batetan egin du Txillardegik, Hego Euskal Herriira etorri ondoko lehen jendaurreko agerpena. Oñatin egin ere, hirurehundaka entzuleren aurrean.

Iharduna amaitu bezain laster honako elkarrizketa azkarra izan dugu, bapatean, alde aurretiko prestapenik gabe.

Alderdi edo talde politiko bat baino, Jose Luis Alvarez bera dugu protagonista.

● Zuk bilatu ala berek bilatu zaituzte, Jose Luis?

—...? Elkar bilatu dugu. Nik ETA 1967 urtean utzi nuen, ETAk Krutwig-en hildoa hartu zuenean. Geroztik, BRANKA-ren inguruan mugitu naiz, eta azken teortan AINTZINA mamitu nahirik.

Hauk honela, BRANKA aldizkaria berriro atera ala ez Donapaleun egin ziren biltzarreen ondotik, ESB-ren posibilitatea suertatu zen, eta hona hemen non negoen. EHAS-koa aurretik planteaturik nuen ordurako, eta azkenik bidezkoago iruditu zitzaidan momentu haretan ESB.

● Herri mailan, Txillardegiren «inkonstantzia» aipatu izaten da. Hara-hona omen zabiltza, kriteriorik finkatu gabe.

BETI LINEA BATEAN

—Iritzi guztiak errespetagarri zaizkit, baina ni ez nago horrekin ados. Ni hamalau urtetan edo, ETAKoa izan nintzen. Gero utzi egin nuen, felipadaren kontra eta marxista joerakoekin ez nentorrelako bat.

ETAre lehen asanbladatik, sozialismo askatu, autogestiozko eta humanista baten alde azaldu izan naiz, fashismo eta komunismoen kontra, bien artean diferentzia eginez, noski. Eta hau ez diot nik orain, orduko programa irakurri besterik ez dago.

Frente Nazional baten alde ere beti egon izan naiz, bai lehen eta bai orain. ETAKoa izan nintzen luzaro, eta orain

ESB barruan ari naiz. Bion artean seitzazpi urtetan BRANKA ateratzen ihardun nuen, baina beti linea batean.

Ni ezik, ETA da aldatu dena, eta eskubide osoa izan du, eta du, noski.

● Zer esan Txillardegiren antimarxismoaz?

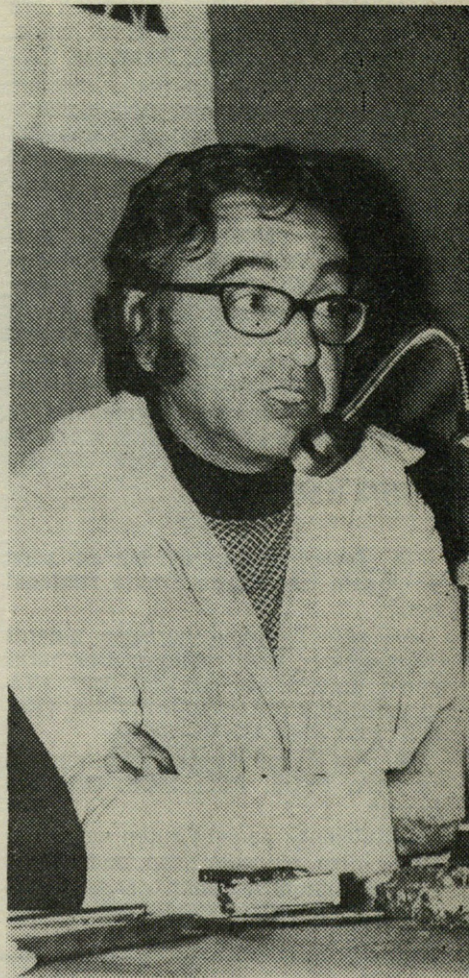
—Ez da hau, hemen eta hitz gutitan azaltzeko gaia. ZABAL aldizkariaren azken alean agertarazi berri dut neurte posizioa.

XIX MENDEKO MODELUA

Marxismoak gauza onak eta txarrak ditu. Baina gaur egun «marxistatzat» jotzen duten hori ez naiz ni. Marxen modelua aproposena zitekeen XIX mendean eta berak ezagutu zuen gizartean, baina honek ez du frogatzen munduaren historia klase burrukaren historia denik.

Historiaren faktorerik nagusia ekonomia dela segurtatzeko dugu. Badirudi, esate baterako, Erdi Aroan erlijio problemak ekonomiazkoek baino eragin gehiago zutela. Eta totemismoan eta milaka eta milaka urtetan, sexual arazoa, aginte egarria, nazio problema eta beste, nabarmen izan dira.

Lehen esan bezala, Marxen modelua aukerakoena izan zitekeen berak ezagutu zuen gizartearentzat, baina garai eta egoera guztietara eramatea extrapolazio bat izan daiteke. Nolabait esateko, gaur egun Euskal Herrian, nazio problema klase problema baino larriagoa dela uste dut. Honetaz badirudi Marx tronpatu egin zela.

● Edozein modutan, ESB-ren barruan dauden batzuk marxistatzat azaltzen dute publikoki beren burua...

DOGMARIK EZ

—Marxismoa kapitalaren kritikarik zorrotzena den aldetik, ni ere marxista naiz. Baina instrumentu bezala, inola ere erlijio gisa. ESB-ren barruan, batzuentzat marxismoa fundamental da, eta beste batzuentzat ez horrenbeste. Dena den, ESB bera, erakunde bezala, laiko da honetaz. ESB-k autogestiozko sozialismo bat proposatzen du, dogmarik gabe, askatasunezko gizarte anizkor batetan.

● Txillardegik sozial-demokrata omen?

—Badakit deitura hori halako gutiespeneko zentzu batez aipatu izaten dela, baina neri ez dit adjetibu horrek ikaririk ematen. Matizazio kontua izan daiteke, eta ez naiz lotsa.

JENDEA EZ DA STOKOLMOREN BILDUR

Sozial-demokrazia burgesiaren inte-

resak zaintzea baldin bada, ni ez naiz sozial-demokrata. Bestalde, lotsatzen hastekotan, marxismo-leninismoak ere baduke zertaz lotsa izan. Stalinismoa, Berlineko hesia, Praga, Budapest, Dantzig, juduen diskriminazioa, Rusia barruko barne-pasaportea, politik-psikiatrikoak etab, marxismo-leninismo horren barruan suertatu dira. Stokolmok ez du jendea bildurtzen, Moskuk baizik.

Frantzian, esaterako, Andre Glusman, Edgar Morin eta beste, 69ko maiatzaren erreboluzioko leaderrak izan zirenetakoak, potroetaraino daude, eta ezker berri baten bilakuntzan ari dira. Orobat, Fougereyrollas, Maurice Clavel, Sartre, Victor, Jean M. Benoist etab., zentzu batean antikomunistak dira, ez soviet zaleak.

FRENTE NAZIONALA

● Zertan dugu zuk horren sarri proposatu izan duzun Frente Nazional hori?

—Frente Nazional horretan alderdi eta mugimendu abertzale guztiek hartu behar dute parte, hau da, PNV, ETA biek, EHAS, LAIA, EZKER BERRIA, ESB, ELA, LAB eta LAK direlakoak.

● Eta Euskal Herrian ari diren beste hoik, PSOE, PCE, MCE, ORT eta beste?

—Katalanek asmatu zuten «sukursalista» hitza, eta egia esan, ondo dago kie izena, zentral baten esanak betetzen saiatzen diren sukursalak direnez

gero. Esanak esan, bistan da hoi en firma eta merkatua Espainia dela eta ez Euzkadi. Eta ez naiz inor mesprexatzen ari, konstatazio bat egiten baizik.

● Hala ere, hor daude, eta indar bat dute Euskal Herrian. Hoik kontutan ez hartzea «chauvinismo» ez ote?

INDARTSUAEN ALDEKO KONZESIOAK

—Indarrik badutela ezin uka, noski. Baina uste baino gutiago, agian. Euskal Herriko problematikaz baliatzen ari dira, eta honek badu bere izena: oportunismoa.

Bestetik, Euskal Herriari buruzko konzesioak egiten ari dira, eta horren indartsu balira ez lukete egingo. Konzesioak ez dira gizajoaren alde egiten, indartsuaren alde baizik.

● Noizko KAS eta ESB-ren arteko batasuna?

—Taktika mailan ezagun da KAS eta ESB-ren arteko iritzi desberdina. KAS-ek, alderdi politikoak eta talde harmatuak biltzen ditu bere barruan. Bistan da ezein estatuk ez dezakeela horrelakorik onar, estatu burgesa nahiz komunista izan. EHAS-ek bestalde, estatu mugaren arazoa ez du zuhurki planteatzen, eta hoik guzti hoik atxakia onak dirateke klandestinitaterik irten ez ahal izateko.

MAXIMALISMOAK UZTEKO GARAIA

Guk uste dugu, ordea, une inporta-

te batetan bizi garela, denbora guti da goela, eta momentu honetan maximalismoak alde batera utzi behar ditugula.

● KAS beste ikuspegi batez oraintsu agertu bide da jendaurrean Iruinean...

—Antza denez, politiko-militarrak oharatu dira, militarrek arrazoï zutela, politika eta burruka harmatua ez direla nahasi behar, alegia. Badirudi ere, ETA PM alderdi politiko bilakatzen ar dela.

PERTUR-EN ASMOA

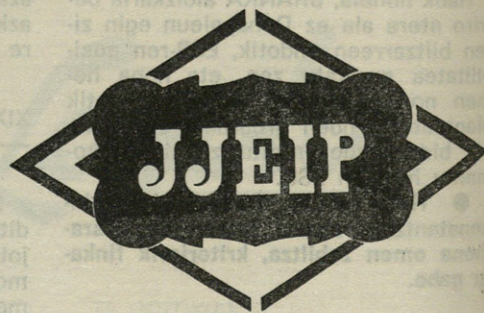
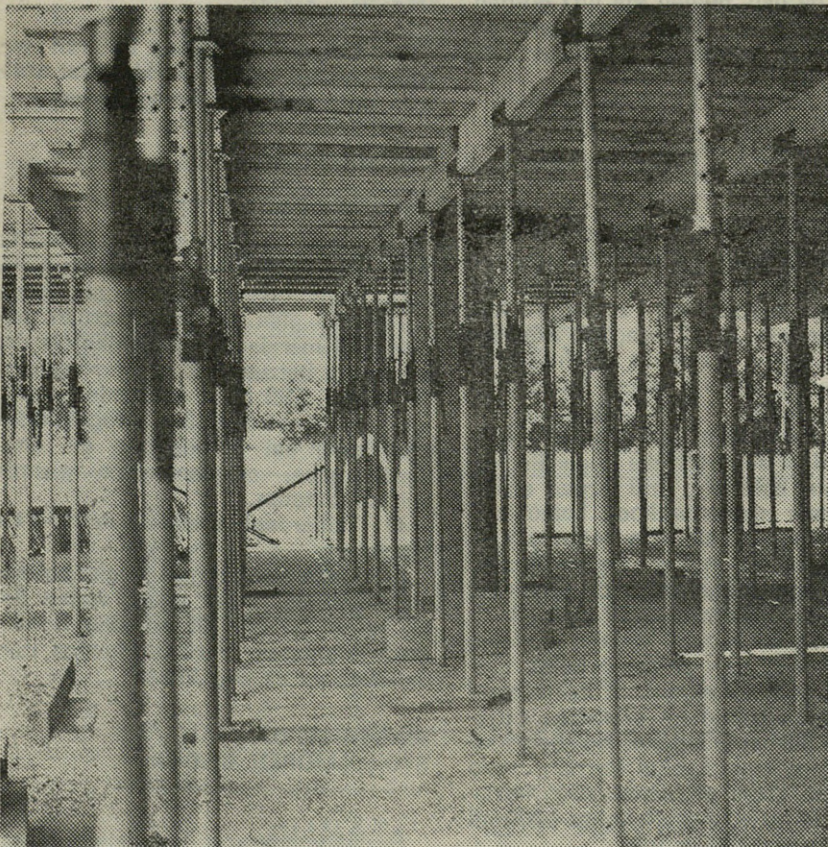
Asmoa ez da berria. Perturrek horren berri eman zidan duela zenbait hilabete Baionan. Langileen alderdi marxista abertzale bat eratzeke asmotan ari zen, nolabaiteko euskal alderdi komunista bat, guztiz klase posizio batez.

● Euskal Alderdi komunista hori eratuko balitz non geratuko litzateke LAIA?

—LAIA eta «pemekoa» oso hurbiletik ari dira. Antzeko bidea daramate, bai, baina ez dira nonbait elkarrekin ondoegi konpontzen. Neurri batetan ulergarri dateke, biok baitira ETA-ren seme. LAIA-ren etena oraintsukoa da oraindik, eta gauzek denbora behar dute bere senera itzultzeko.

● KASen abiadura berri honekin euskal biltzarre bion batasuna erraztuko al da?

—Noski. Iruineko agerpenaren ondotik, badirudi KAS eta ESB elkarren-

ULMA S. COOP.

ETXAGINTZARAKO ETA OBRETARAKO
MAKINAK

Ulma, S. Coop. Aptdo. 13

Urrut. 78 14 45

OINATI (Gipuzkoa)

gandik hurbilago daudela orain, eta bi-
de honetan gero eta posibleago dela
elkarrizketa onuragarri batzu lantzea.

—Hala izan dadila. Herri abertzale
arrunta poztuko da, eta baita hobeto
ulertuko ere.

*Geure artean dugu iadanik
Txillardegi. Ezein gutik supo-
sa zezakeen honelakorik due-
la urtebete. Ezta berak ere iaz,
aurtengo honetan GARAIA de-
ritzan aldizkari batetan lan
egingo zuenik, eta ezta Do-*

*nostlako EUTG-en Euskal Fo-
netika delako asignatura
emango zuenik ere.*

*Baina berak amaitzeko esan
zidanex: «Gaur, nere postua
hemen dago».*

TXIMIST

DA PONTEKO IZENA...

Bloques URA

Urgaindurako argitzetan azkeneko berriak etengabeko Tximist-indarraren tresne-
riak, akumuladore alkalino moldeekin.

VILTABLOC

Akumuladore tekniketan egiazko bira.

CELAYA ENPARANTZA y GALDOS, S. A.

« C E G A S A »

Urrut. 26 17 00

OINATI (Guipuzkoa)

GASTEIZ (Araba)

ATAUN

Herrigintzak aurrera dihardu, eta hemendik aurrera ere izango da non eta zer egin, orain arte izan den bezala. Aurtengo udako zalapartak oraindik ez dira baretu, eta tarteka zenbait pozaldi ere izan dugu, baina bestelakoak gehiago zoritxarrez.

Joan den urtebete honetan, Otadize-laiko bihurgunean izan diren hiru hildakoak, oraindik ahazteko daude, eta leku arriskutsu horrek lehengo egocoran jarraitzen du, hurrengo noiz eriko zai. Kifosan bizia utzitako lazkaotar andereñoaren heriotzak ere uda ilundu zuen, Ataungo haurrentzako batzere.

Halaz ere, Euskarari buruz urtarrilean herriko elkarteek egindako eskaria, abuztuaren 23an mamitu zen, Udaletxeak egun horretako ohar bat hala azaldu baitzuen. Uste dugu, hemendik aurrera ere, bide horretan jarraitu behar dela, bestela berriz ere herriak ezin sinets zenbaiten hitzik.

NOR DA HERRIA, NON DA?

Ataundarrok HERRI-AGINTEan, Euskal Herriko aintzindari gertatu ginen, duela 8-10 urte, hauteskunde aske baten bidez alkatea aukeratzearan. Urrats haundi bat izan zen garai haie tarako. Orduko alkateak hauzo bakoitzeko arazo guztiak ez zituela konpondu, batzuetan hauzo bat edo beste ahaztu egin zuela, bai, zergatik uka, hori beti gertatu da. Baina herri-agintearen hasiera bat izateko, herriarentzat aurrerapen haundi bat izan zen. Herriaren nahi eta iritziak atera baitzuen alkatea. Hura joan zen eta ondorengoak ez da hobeia izan.

Harrez gero herri-aginte horrek aurrera egin du, eta burokrazia guztien gainetik, bere hitza entzuna izan zedin borrokatu zen eta da behin baino gehiagotan, OXIVOL lantegiaren erakitzela zela, CAMPSarena, ihazko ES-KOLA arazi larri hartan berriz herria inoiz baino batuago ikusi genuen, e. a.

Beraz pena litzateke, hainbeste urteren buruan lortudugun hain tradizio abertzale eta herrikoia, egun batetik bestera, ZEINEK ESAN! hankaz gora botatzea. Ohore hori galduko ote dugu bada? Herri bat izan nahi badugu konponbide batetara iritsi beharko dugu, eta herria errespetatuz kuantu.

Norbaitek herria nor eta non den badaki, lehen bait lehen aditzaera eman dezala, batzuri ederki ahaztu zaie eta. Eskerrik asko.

HONDARRABIAKIN BAT

Hil honen 14ean, Ataungo Udalak, Batzarre Irekian bildurik, eta zenbait herritar lekuko zirela, Gipuzkoako Udal batzuek egindako agiria irakurri ondoren, honen onartzea erabaki zuen, eta honekin batera Ataungo herriaren partetik Hondarrabiako Udalari atsekabe honetan laguntzea, horretarako telegrama bat bidaliz.

Gora beheraren garrantzia ikusirik, beste batzuetako betekadarik ez zen izan nonbait gauzok garrantziarik ez dute eta hutsune haundiak zeuden Udaletxean, arazo hauk gainditurik baleude bezala.

ZESTOA

HERRI JAIEEN INGURUAN

Aurtengo festaburuak ere joan zaizkigu eta, esan dezakegu, bete betean negu giroan sartu garelara, bai eguraldi aldetik eta baita neguko herri ekintzetan pentsatzen hasi garelako ere.

Halare zilegi izan bekigu, azken herri jai hauetaz zenbait gogoeta eta eritzi aurkeztea.

Lehenik, jai giroari begiratzen badiogu urteoro bezalatsu joan dela esan behar, izan ere ohizko zezen, musika, kalejira e. ca. betiko era alaitsuak ikusi bait ditugu.

Festa buruen beste berezitasun bat taberna giroa izan ohi da. Eta aurtun sekula baino zer esan eta aipamen gehiago merezi izan du giro honek, Ikastolaren aldeko taberna dela bide. Zestoako egunotako herri giroaren ardatz izan dela esango genuke. Guztiak parte hartu nahi zuten: batzuk zerbitzu lanetan, besteak sukaldaritzan, hangoak garbiketean, hemengoak... eta beste guztiak jan-edanean gutxienik.

Gure artean zenbait gorabehera ibili bada ere jendea erraz bildu da, Ikastolari lagundu asmoz.

Bestalde, zenbaki zehatzik ez badugu ere, mundu guztiak pentsa dezake, diru aldetik ere urteko eralkizunari konkatxo bat samurtuko zitzaioala herri guztiaren artean burututako ekintza honen bidez.

Beste alor guztietan bezala, hemen ere elkartasuna eta batasuna lortzea da garrantzizkoena eta baita ahalik jendek gehiena biltzea ere, bakoitzari dagokion lana emanaz.

Badirudi horrelako ekintzak beharrezko ditugula herri baterapen bat lortzeko, izan ere sarritan esan ohi den bezala, euskaldunak oso prestuak omen gara jan eta edanean. Ea, besterik ezean hemendik hasten garen beste alorretako (kultur, politik, herrigintza e. a.) baterapenak lortzen. Ez gaitezela hitz hutsetan gelditu.

Herri jaien barnean baina Udaletxearen egitarautik kanpo, euskal giroko egun bat edo Herri Jaia deitu egun bat ere boldatu ahal izan da. Azken momentuan eta presaka antolatua izan denez gero, bere akatsak nabarmenak izango ziratekeen baina eginarena ez dio noski inork ukatuko. Bestalde, egun honetan, bi sarrera kobratzeaz kexa eta eztabaida asko nabarmendu da. Baina Udaletxeak diru laguntzarik ez zenez ematen, ezinbesteko bilakatu zen dantzariak eta musikariak ordaindu ahal izateko. Halare, ozta ozta lortu da, par egitea. Gainera, beste la egun horretan ez zen posible izango inolako egitarau berezirik.

Haurren eguna berriz, eguraldiaren laguntza eskasa eta guzti politto joan zen.

Bestalde azken larunbat eta igandez, euskal aldizkari, liburu eta diskoen azoka ere muntatu zen. Inork uste baino salmenta hobeia izan zen, eta, hemengo irabaziak ere Ikastolaren kutxara joan dira.

Euskal ikurriñaren presentzia ere ez da falta izan, etengabekoa, izan ez bada ere. Baina, hor izan dugu, herri nahian ere dugargarri.

Bukatzeko, eskertzekoa dela deritzagu jendeak agertu duen prestutasuna eta borondatea Ikastolari laguntzeko, herri tabernaren inguruan batipat.

ARRASATE

ARRASATE HAUZO ELKARTEAREN ASANBLADA

Hilaren hamarrean Elkarte honek bilera bat antolatu zuen San Viator Kolejoan. Hauxe da bidali diguten bilera laburpena:

Hasieran, lehendabizi erdaraz eta gero euskaraz, Hauzo Elkartek zer diren eta nola sortu ziren aipatu zen.

Jarraipenean komisioren lanak eta proiektuak azaldu ziren.

Osasungintza taldea: Bere ordezkariak zera aipatu zuen: Arrasaten Anbulatorio berri bat dadukagu, mediku tresnarik egokienez hornituta gainera. Geure diruari esker eraiki da eta eltxoren bat begietara sartzen bazaigu Gasteizera joan behar dugu hemen mediku berezirik ez baitago.

Ondorean elkar hizketa bat egin zen, eta arazo honen irtenbidea lantegietan lortu behar dela erabaki zen. Talde honek bere hurrengo batzarrean lan hau nola egin daitekeen ikusiko du.

Santa Marina hauzoko taldea: inkestaren ondorioak, bere hauzoan egindakoa, aipatu zituen. Eta ondorio hauk ikusirik, norantz jo behar duen jakinik, oraindik bertan lanean hastea edabaki zuen.

Hirigintza taldea: Gure herriaren behar batzuk aipatu zituen (lorategiak, garraio edo transporte publikoak, komun publikoak, telefonoak...). Honi buruz Udaletxeari galdera batzuk egitea erabaki zen.

Ur taldea: Hauxe zen, batez ere, Asanblada honen punturik garrantzitsuenak, gure eritziz. Eta geroago ikusi zen legez, errealeitateak arrazoia eman zigun. Elkar hizketa amaitu ondoren hau erabaki zen: Udaletxeari asanblada publiko bat eskatzea (zine batetan esate baterako), eta han berak, argi eta herriaren aurrean, azal dezala Arrasateko hauzokook ez dakizkigun gauza batzuk: ur ekartzea, ur azpiegituraren sare zaharra...

Asanblada egiten ari zen bitartean zera erabaki zen: Donostia, Hondarrabia eta Pasaiko gertakizunak ikusi eta gero eta baita poliziaren eginkizunak ere, Asanblada honek Gipuzkoako Udaletxeak atera duten agiria berea ere egiten duela.

ARTZAIN ZAKURRAK

BAZTAN

Irailaren 12-an Elizondoko gazte talde batekin izanak gara Ezpeletako herrian. Joan den Abuztuaren 8-an ezpeletarrek egin zaukuten Elizondora bisita eta orai elizondarrek gauza bera eginik Ezpeletan izan gara, gisa hortan elkarren arteko lokarrik sendo iraun dezaten. Anaiak berexen daukun marra hori batere trabarik gabe iraganik Ezpeletan ginen, bihotzak alegera eta ortzetan irria. Egun euritsua gertatu zitzaikun baina horrengatik guri axolik ez, besta egiteko ederra baitzagon. Gure hartu-emanak holaxe joan ziren:

Anaitasunezko bazkaria «Euzkadi» ostatuan, ezpeletar eta elizondar gazteak denak elkartasun zoragarrian aurkitzen ginelarik. Han gintuen Xanpun eta Ezpona bertsolariak eta baita ere hango eta hemengo txistulariak ere. Bazen umore ona, soñu eta kanta.

Arratsaldeko jaialdia trinketea ospatu zen eguraldi txarrak hala behartuta. Trinketea betea zagon eta bai giro ona ere. Bestari «Euzko gudariak gara» abertzale kantarekin eman zitzaion hasera eta han aritu ziren gero norgehiagoka bi eskualdetako gazteak yosteta mota aunitzetan: Soka-Tira, Arroltze-lasterketa, Koskoll-Lasterketa, Lasto-botatzeta, Kontrabandista-lasterketa eta yosteta gehiagotan ere. Ezpeletako «Klikak» soñualdi ederra egin zaukun, Xanpun eta Ezpona bertsolariak ere kantaldi xarmanta eta Elizondoko mutildantzariak Baztango dantzak ederki erakutsi ere. Bestari «Agur Yau-nak» kantarekin eman ginion akaballa.

Elizondarrek ezpeletarrenganik «Kopa» eder bat hartu ginuen egun hortako oroitzapen maitagarria bezala. Ezpeletarren edergailua bihotzez eskertu ginuen.

Ezpeletarrekin egun zoragarria iraganik alaitasunez beterik etxeratu ginen, oroitzapen eder bat geren bihotzetan eta geren arteko lokarriak tinko tinko indarturik.

Aurtengo artzain zakurren Sarketetan izen bat atera da denen gainetik, Patxi Etxeberrira-rena. Emezortzi urteko mutil gazte hau baztandarra da Azpilkuetako Xanparteko bordakoa (Base-ri hau elizez Amayurkoa egiten da eta kontribuzionez Azpilkuetakoa).

Mutil gazte honek «Labri» bere zakurrarekin denak harritu ditu eta aurtengo yadanik baditu lau Sariketa iraba-

ziak: Biarritz-en Amayur-en, Huarte-Arakil-en (Nafarroako Txapelketa) eta orai berriki Oñateko Sariketa haundia. Garaipen hauek bozkarioz bete gaitu baztandarrei. Sari eta edergailu aunitz irabazi ditu mutiko gazte hunek baina Oñaten irabazi duena aipagarria da, alde batetik 8.000 pezeta eta «Trofeo» delako edergailua eta hortaz gainera «Collie» izeneko eskozitar arrazako zakurkume ttipi bat. «Labri» eta Txakur ttipi hunekin bikote ederra egin dezake gure baztandar artzainak. Zorionak Patxi Etxeberrira-ri eta ohore bere Zakur «Labri» ri.

zozketa: lenengo sari bakarra:

2 milloi pezeta

beste 50 sari
20.000 bana
pezetakoak

Donosti - Aurrerki - Kutxa

Beste libretaz gainera, noiz-naiko diru sar-ateratze libretak ere, sartuko dira zozketa onetan. Era onetan saritu nai izan du Donosti-Aurrerki-Kutxa'k, bere diru-aurretzaileen zintzotasuna.

Deustuko Unibertsitatean EUSKAL FILOLOGIA

Garai onez Z. ARGIA honetan esan bezala, Deustuko Unibertsitateak erabakirik du Euskal Filologia ikastetako ematea. Lehen ikasaldia aurtendak hasiko da, eta harako informazioa eskaintzen dugu, Alfonso Irigoyenekin telefonoz hitzegin ondoren.

Filologia karrera bost urte dira, romanikak zein anglo-germanikak hautatu. Lehendabizikoan latin eta grekoa (edo arabera) ikasi behar den artean, bigarrenean, ordea, ingelesa eta alemana, latineko asignatura bakar batez.

Euskal Filologia ikasteko berdin da hoiakoa bat edo beste hautatu. Biak dira zilegi, lehendabiziko hiru urteetan behintzat, eta azkenengo bi urteetan egiten ahal da euskal espezialitatea.

Euskal Filologiari dagokionez, lehenengo hiru urteetan ez da euskararekiko asignatura ofizialik emango. Programa ofizialak ez du euskararik sartzen, eta asignaturak bestelako komunak izango dira. Hala ere, programa ofizialaz aparte, euskarazko zenbait ikastaro emango dira euskal filologia ikasi nahi dutenentzat. NAHIZ ETA PROGRAMA OFIZIALEAN EUSKARAREKIKO ASIGNATURARIK EZ EGON, GERO EUSKAL FILOLOGIA IKASI NAHI IZANGO DUENAK LEHENENGO URTETIK EGIN BEHARKO DU AUKERA.

Lehenengo hiru urteetan programaz aparte euskarazko ikasketak egin ondoren, laugarren eta bosgarren urteetan espezialitatea egingo da euskal filologiari erabat atxikia, eta ondoko titulua emango.

KONBALIDAPENAK

Esan beharrik ez, bost urte hauk kunplitu arte ez dela Euskal Filologia karrerako lehen promozioa aterako, eta, era berean, ez dela euskal filologo titulurik izango. Hutsune hau nolabait konpontzeko, Deustuko Unibertsitateko Euskal Ikaskuntzen Departamenduak ikastaro berri batzu eratuko ditu, euskal ez den filologiaren lehenetik lizenziaturik direnentzat, edota amaitzen ari direnentzat.

Ikasaldiak asteko hiru egun izango dira, eta urtearen azkenean, diploma bat edo emango. Diploma hau agiri gisa izango da, eta ez du erabateko ofizialtasunik izango. Hala ere, inork nahi badu euskal filologiarekiko etsamina gero pasatu, titulu ofiziala ere lor dezake, euskal filologiaren espezialitate urte biak egin beharrik gabe.

EUSKAL KULTURA E.U.T.G.EN

1976-77rako Euskal Kultur Ikastaro bat eratu du Donostiako E.U.T.G.ek.

«Irakaskuntza ofizialak gure herriaren ezagupena ukatu egin digu; guk nolabait hutsune hori bete egin nahi genuke, interesatuak dauden guztiei, eta

batipat beste ikasketak egiteko modurik ez duen jende helduari, ikastaro hau eskainiz», dio Aita Plazaola, E.U.T.G.ko Filosofia eta Letretako dekanok.

Euskal Herriko geografia, etnografia, prehistoria, aintzinako, erdiaroko eta modernu aroko historia, lege-erakundeak, usadio eta ohiturak, linguistika, literatura, pentsaera, arte eta folklorea dira emango diren gaiak, egitarau honekin (aldaketaren bat izan liteke egunetan, irakasleen komenientzien arabera):

—Urriaren 14ean: Joxe Migel Baranriarnek, **Euskal Etniaren Konstanteak**.

—21ean: Jesus Altunak, **Euskal Herriko ikerketa prehistorikoen historiografia**.

—28ean: Jesús Altunak, **Euskal Prehistoriaren urratsik garrantzitsuenak**.

—Azaroaren 4ean: Xabier Gomez Piñero, **Euskal Herriko hirigintza eta industrigintzaren alderdiak, geografik aldetik**.

—11an: M.ª Asunción Urzainkik, **Euskal Herriko klima**.

—18an: Federico Zabalak, **Euskal probintzien politik izaera erdiarokoan: Castilla eta Gipuzkoa**.

—25ean: Jose Luiz Orellak, **Nafarroa; nola lotu zitzaion Gaztelari**.

—Abenduaren 2an: Jose Luis Orellak, **Karlistaden problematika eta egunkotasuna**.

—9an: Jose Estevezek, **Nazionalismoak eta Estatutoak Espainiako II Errepublikan**.

—16an: Federico Zabalak: **Foruak, Estatutoak eta Kontzertu Ekonomikoak**.

Arrazolak **Renazimentua eta romanismoa Euskal Herrian**.

—28an: M.ª Asunción Arrazolak, **Barrokoa Euskal Herrian**.

—Maiatzaren 5ean: Edorta Kortadik, **Euskal Pintura Eskola**.

—12an: Jorge Oteizak, **Euskal Eskultur Eskola**.

—26an: Xabier Bello Portuk, **Euskal Herriko Musika**.

—Ekainaren 2an: Salvador Barandiaranek, **Euskal folklorea**.

Lehen hitzaldia, Joxe Migel Barandiarana, baldin eta tokirik izaten bada, nahi duen guztiari irekia egongo da. Klaseak erdaraz emango dira, iluntzeko 7,30etatik 9,30etara.

Ez da titulurik edo ikasketa berezirik eskatzen ikastaro honetan parte hartzeko. Matrikula E.U.T.G.ko Sekretari Bulegoan egin behar da, irailaren 27tik urriaren 8ra arte, 12 etatik ordubatera eta 5 etatik 7etara. Urte guztira ko ordainsaria 2.200 pezetakoa da.

Hurrengo urtetarako beste bi ikastaro espezializatuagoak eratzeko asmoa du E.U.T.G.ek. Bata Euskal Herriko historiari buruz eta linguistika eta literaturaz bestea.

Oraingoz ez da titulurik emango, baina posible izango litzateke hiru kursoak egiten direnerako horrelako zerbitu antolatzea.

EUSKAL FILOLOGIA DONOSTIAN?

Hemen bertan esaten denez, aurtent-

go ikasturtetik Deustuko Filosofia eta Letretako fakultatean Euskal Filologiako ikasketak hasiko dira. Oraindik ikusizun dago Donostiako E.U.T.G.eren emango ote den, baina seguraski bai.

—Urtarrilaren 13an: Adrian Zelaia, **Euskal Deretxoa Historian eta gaur egun**.

—27an: Gregorio Monrealek, **Euskal Instituzioak**.

—Otsailaren 3an: Jose Manuel Castellsek, **Euskal zentzu juridikoaren eguneratzea**.

—10ean: Manuel Lekuonak, **Erdiaroko artea Euskal Herrian**.

—17an: Jose Luis Alvarez Enparan-zak, **Euskararen oinarritzko ezaugarriak**.

—24ean: Jesus Arzamendik, **Euskal linguistik geografia**.

—Martxoaren 3an: Juan Mari Lekuonak, **Ahozko literatura**.

—10ean: Luis Villasantek, **Literatura idatzia**.

—17an: Jose Antonio Artamendik, **Euskal Herriko filosofoak**.

—31an: Luis Mitxelenak, **Euskararen batasuna eta desberdintasuna**.

—Apirilaren 21ean: M.ª Asunción

IPES, HEDATZEN ARI

700 zenbakian, abuztuaren 22koan, IPESen historia, helburu eta funtzionamenduaren berri eman zen. Orain, urriaren hasiko den ikasturtearen aurrean, indarberriturik dator ikastetxe hau. Iruñean eta Bilbon zentro berriak irekiko direla konfirmatu da (hurrengo zenbakian emango dugu informazio gehiago honi buruz) eta baita Beasainen ere. Gainera, Donostiako, Tolosako eta Oiñatik ikastetxeak jarraituko dira.

Lehen esan zen bezala, eta Gipuzkoan erabiliko den egitarauak dioenez, ekonomia, historia, soziologia eta politikaren oinarriak ikas ondoren, euskal errealitatera aplikatzen dira. Horrela, adibidez historian, Europa eta Espainiakoaren ondotik, Euzkadikoa emango da, hasi XVIII mendetik eta gaur artekoa.

Lehen bi kursotan erdaraz izango dira klaseak, baina hirugarrenetik aurrera, nahi duen irakasleak erdaraz nahiz euskaraz arituko da.

IPESen sartzeko ez da esaminarik egiten eta ikasketa berezirik ere ez da behar. Dena den, bi sailetan banatuko dira ikasleak:

1. COU, batxillerreko 6. edo profesional ikasketak egin dituztenak.

2. Inolako ikasketarik ez dutenak. Astelehen, asteazken eta ostiraletan emango dira klaseak Donostiako zentroan, hiru txandatan:

—Goizekoa: 9etatik ordubatak arte.

—Arratsaldekoa: 3,30etatik 7,30etara.

—Gauekoa: 7,30etatik 10,45ak arte. Zehaztasun gehiago izateko, helbide honetara zuzendu: IPES. Claudio Delgado, 3. Tfno. 412165. DONOSTIA.

IRAILA 26-3 URRIA

IHARDUNAK

izango da Euskaltzaindiaren lehen mailako irakasle titulu ateratzeko etsamina.

ETXARRI ARANAZEN JAKINTZA ASTEA:

—Irailaren 26an, JAIALDIA. Hibiak Rekondo, Jokin Lasa eta Pantxoa eta Peio kantariak eta Igarzabal eta Lizaso bertsoariak hartuko dute parte.

—27an, «Euskal industriaren kondairaz» Jesus M.ª Elizmendik hitzegingo du.

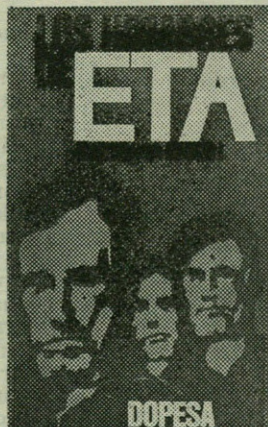
—28an, «Ikastolak gaur» gaiaz I. Zubeldiak.

—29an, «Euskal Foruak», J. C. Garaikoetxeak.

—30ean, Euskal antzerkia.

—Urriaren 1ean, «Euskal ekonomiaz», L. Larrañagak.

LIBURUAK

LOS HOMBRES DE ETA

José M.ª Portell. DOPESA. 289 orrialde, 320 pta.

Oso liburu periodistikoa da; ETAko militante askoren azaleko datoak datozte, sakonago sartu gabe. Ideologi aldetik ez dago inolako azterketarik. Idazle hau, Barakaldokoa delarik, ETAko militanteen trebetasuna eta bizkortasunaz baliatuaz, liburu komertziala eta bere patrika betetzekoa egin du, ezer gutxi aportatzen duela-rik.

GUERNICA, 26-4-1937 LA INTERVENCION ALEMANA EN ESPAÑA Y EL CASO «GUERNICA»

Klaus A. Maier, SEDMAY.

208 orr., 250 pta.

Idazle hau, 1940. urtean jaioa, «Comandante de las Fuerzas Aéreas Alemanas» da. Berak dioenez, Gernika Cándor Lejioko abladoreek, italiarren laguntzarekin, kixkali omen zuten, Francoren baimenarekin. Erabat ezeztatzen du hori euskaldunen obra izan zela eta zenbait froga ematen du. Gainera, alemandarrek ez zirela beren gisa ihardun, Espainiako Harmadako buruzagien baimen eta ikusmira onarekin baizik.

«BILINTX»en aipamenak

ALDIZKARIAK

EL CARABO

S.E.C.I.S.A. Aptdo. 1315, MADRID.

Eskuartearen dugu lehen zenbakiaren (uztaila-abuztu-koa) separata, Miguel Castellsen lan batekin: «La amnistía imparable». Dekretoa

eman baino lehenagokoa bada ere artikulua hau, ez dago esan beharrik ez duela bategarritasunik galdu.

Bi hilabetekari honen berri zehatzago emango dugu hurrengo ale batetan.

ETA BESTE

—26an Imanol Berriatua eta Xabier Kintana Israelera joango dira hebreoaren hainbat arlo ezagutzearen, batez ere komunikabideetan erabiltzen duten mila eleko oinarriko hiztegia.

—Aurtengo ikastaroan hasiko dira Georgiako Twilisko Unibertsitatean euskara irakasten, Filologiako hirugarren urtean.

—XENPELAR bertsojartzaile sariaren irabazleak hauek izan dira aurtengo: Xalbador, «Ene ama zenari» ipinitako bertsoekin (Z. ARGIAren 700. zenbakian argitaratuak); Inozentzio Olea, «Goizeko otolitzak eta Lazkao-Txiki»-rekin (GOIZ ARGIn agerturikoak) eta Rufino Iraola «Lazkao-Txiki»-rekin (hauek ere Z. ARGIAren azaldukoak).

IKASTALDIAK

BEASAINEN:

Euskara irakasleek antolatuturik, Euskaltzaindiaren babesean euskara ikasteko edo eta trebatzeko ikastaroak, mintzatzen direnentzat eta ez direnentzat, zenbait mailatan. Izenpetzeko nahiz xehetasunak jakiteko, jo LOINAZ tabernara, irailaren 27tik urriaren 2ra arte ilunabarreko 8etatik 9tara. Euskal hiztunei egiten zaie deirik larriena, alfabetatze premia gorria dagoelarik.

IRUIÑEAN

Ikastaldia bukatu delarik, urriaren 2an (eta ez 3an lehen esan genuen bezala)

Nere Maiteari

1

Maite mindurik daukat
nik nere barrena
betirako galduta
maiterik maitena.
Ezin gozaturikan
nigan detan pena
trixtea ikusten det
nere ondorena.
Bertsoz jarri nai nuke
gertatu zaitena.

2

Ogei urte nitula
ni enamoratu
eta Ana'k bererik
etzidan ukatu.
Bi urte barru bera
gaitzak menderatu
minbizi zital batek
zidan lurperatu,
orra poza naigabez
nola zan trukatu.

3

Gaitz onek sortzen ditu
eundoko negarrak
sendietatik kenduz
gazte eta zarrak.
Aurka saiatu arren
mediku azkarrak
beti gaitza garaille
ai, oiek indarrak...
Inpernutarrak dira
orren atzaparrak!!

4

Zenbat oroitzen naizen,
biotzeko Ana,
nere pentsamentua
beti zuregana.
Bakardade onetxek
ematen dit lana,
aspaldi galdu nuen
ilusio dana,
zuk izan bear zendun
nere aurren ama!!

5

Eguzkiaren gixa,
zu dizdiratsua
eta zuri-gorria
zenduan musua.
Aingeruen antzeko
zuk gorputz osoa
izketa leguna ta
biotza goxua...
Oiek piztu zidaten
maitetasun-sua.

6

Asmo bat genduen guk
kabi bat sortzeko,
bertan alkar maitatuz
alai bizitzeko.
Suerterik ez da izan
gauza au lortzeko,
nunbait jaio giñaden
penak pasatzeko...
Au ez al-da naikoa
poz danak galtzeko?

7

Zu il ziñanetikan
au daukat buruan:
«Izar bat ba-dagola
geiago zeruan».
Ni berriz emen nabil
illunpen munduan,

Maite nauen mutillarri erantzuna

1

Erabaki ordutan sortzen da
makiñatxo bat kezka ta
eta askotan aldamenetik
beste ainbeste nasketa
maitetasunez amak orrela
egiten zidan izketa
erabakia zeuk artu zazu
O! biotzeko pusketak.

2

Lengoan testigutatz arturik
zeru lurraren Maixua
mutill batekin egiña naiz ni
izketa aldi bat goxoa
maite nindula esanez eskeñi
zidan ark biotz osoa
pozaren kargak ia lertu zun
nere barrunbe gaixoa.

3

Zeuk esana da mutill gaztea
biotzez maite nazuna
era berean dijoakizu
neskatxaren erantzuna
lurrean lortzen bada pakea
ta Jaunak eman osasuna
zoriontsuak izateko nik
badaukat itxaropena.

4

Amesten nuen printze urdiñak
ekarri dit albistea
ez nun espero eskari ori
zugandikan iristea
kosta zitzaidan ametsa egi
biurtu zala sinistea
eta zailla da bi maitasunek
alkarri ateak istea.

5

Zure maitasun eskeintza ori
nik pozik nola ez jaso
ala ezean esker txarreko
gertatu niteke oso
maitasun bidez Jaunak aurtxo bat
emango digu akaso
orduan biok izango gera
aingeru baten guraso.

6

Nere barruan ditxa geiago
ez det sentitu sekula
biotza pozez saltoka dabill
irakiten det odola
bion artean txertatuko deu
maitasunaren arbola
komeni bada Euskal Erriai
frutuak eman deiola.

7

Mutill gaztea eskeintzen didazu
biotz xamur da beratza
bi maitetasun ola alkartzea
ain da gauza aberatsa
Jaunak ematen baldin badigu
orretarako laguntza
euskal aingeruz jantzik degu
geu sortu giñan baratza.

8

Pozaren pozez nere biotza
busti da zerutar intzez
eta begiak estali zaizkit
malko gozoaren mintzez
piatutzen naiz eman didazun
gizatasunezko itzez
ta sinisten det maite nazula
mingañez aña biotzez.

9

Zori txarrez gaur maitakeria
maite dute ainbat gaztek
iruzurrean adur aparta
baitu zenbait mingaiñ trastez
zenbat naigabe ematen duten
amaika ezkontza tristet
ni orretara ez nau beartzen
maitasun piñ batek bestek.

10

Autsi eziñezkoak artuko
ditugu ainbat lokarri
zori ona ta poza bakarrik
ezin digutenak ekarri
utsegiteak apaltasunez
barkatuz biok alkarri
nik maitasuna juzkatutzen det
zorionaren oiñarri.

11

Ordu astunak izango dira
dudarik gabe bizitzan
Arantzazuko Amare jarri
zan gugatikan arantzan
Kristo berare maitatzearren
gurutze batean iltzan
ordu estuak maitasunean
ez leizke jarri zalantzan.

12

Maitasunean zalantzaz edo
kezkaz ez leike gelditu
maitetasunak une samurrak
ere berekin baditu
ama izateko naiz ta gorputza
bear izan erdibitu
gero aurtxoaren laztan goxoak
miñak arinduko ditu.

ETXALUZE

poza arkitutzeko,
Ana, nora jua...?
Ai, biok bagiiñake
Jaunaren onduan!!

8

Illobira joaten naiz
astero-astero,
ta otoitzetan oroi
zuaz egunero.
Maitasuna zugana
daukat bero-bero.
Goian alkartutzea
det orain espero,
zer zoriona, maite,
au lortu ezkerol!!

9

Mundua pasako det
bakar ta trixterik,
zu gabe gauza denak

neretzat uskerik.
Zurekin ez daukat nik
sekula azterik,
berriro amoretan
ez det nai asterik:
nik ez det maitatuko
iñoiz zu besterik!!

10

Ara bertsoan esan
neri gertatua;
egia aitortzea
ez da pekatua.
Ana, egongo zera
Zeruan sartua,
Jaunak Bere Argitan
betiko artua...
Neretzat ere gorde
ezazu lekua!!!

IBAI-ERTZ

LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!

A MANOS DE
CERDO

